

รักบนระนาบแปรผัน

โดย

นางสาวอัจฉราภรณ์ กล่าวเคลื่อน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

รักบนระนาบแปรผัน

โดย
นางสาวอัจฉราภรณ์ กล้าเกลื่อน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

LACQUER ON RHYTHMIC PLANE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2020
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	รักบนระนาบแปรผัน
โดย	อัจฉราภรณ์ กล้าเกลื่อน
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ วิริยญา ดวงรัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ เกียรติคุณปรีชา เกาทอง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์วิริยญา ดวงรัตน์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ศาสตราจารย์ เกียรติคุณปริญญา ตันติสุข)

59004212 : ทศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

นางสาว อัจฉราภรณ์ กล้าเกลื่อน: รักบนระนาบแปรผัน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
: รองศาสตราจารย์ วิริยญา ดวงรัตน์

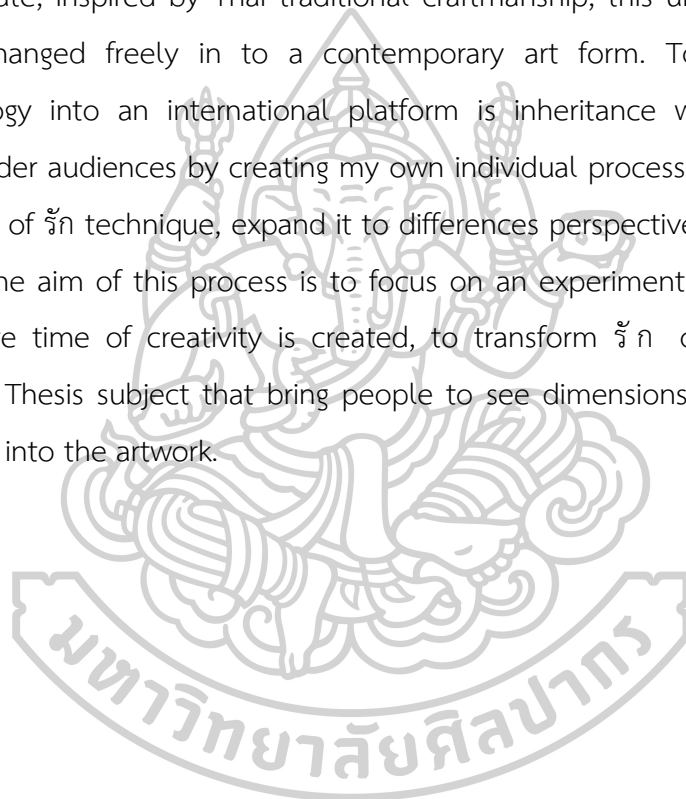
รัก เป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษา ทะนุถนอม เป็นคำที่สื่อถึงความรู้สึกอบอุ่น เป็นคำที่พ้องไปกับชื่อ รัก ซึ่งเป็นเทคนิคงานช่างไทยที่ใช้อย่างไม่ในการทาเคลือบวัสดุต่างๆ เป็นสิ่งที่น่าสนใจในกรรมวิธีโบราณอันเกิดขึ้นบนพื้นผิวที่เป็นระนาบ เป็นลักษณะที่ข้าพเจ้าต้องการสื่อสารผ่านรูปทรงโดยมีแรงบันดาลใจจากงานศิลปกรรมไทยโบราณที่เทคนิควิธีการสามารถแปรผัน ไปตามอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอผ่านรูปแบบของงานศิลปะสมัยใหม่ ผ่านการจัดการจากรูปแบบผลงานที่มีขั้นตอนแบบโบราณ สู่ความเป็นสากล ที่สื่อความรู้สึกถึงการถนอมรักษา อันนำไปสู่กระบวนการซึ่งสะท้อนความหมายถึงการสืบสานศิลปะที่ข้าพเจ้าได้หวงแหนรักษา ไปสู่วิธีการสร้างสรรค์อันเป็นปัจเจก มุ่งให้องค์ความรู้ได้เผยแพร่สู่วงกว้าง และทำให้ศิลปะได้ขยายไปสู่มิติอื่นๆ ในการทำงาน เพราะท้ายที่สุด การทำงานในลักษณะนี้เป็นการทำงานที่มุ่งเน้นการศึกษาทดลอง จนเกิดเป็นสิ่งใหม่ที่ต้องการเวลาในการสร้างสรรค์จนเกิดการยอมรับ ทำให้รักบนระนาบแปรผัน เป็นวิทยานิพนธ์ที่ได้นำพาให้ทุกคนเห็นมิติต่างๆ ในงานศิลปกรรมหลากหลายรูปแบบ ที่ผสมผสานลงไปในงานที่สร้างสรรค์

59004212 : Major (VISUAL ARTS)

MISS AUSCHARAPORN KLAMKLUAN : LACQUER ON RHYTHMIC PLANE THESIS
ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR WIRANYA DUANGRAT

Abstract “รั้ง” (Rak) meaning “love” which related to cherishment, healing, and a word shows warm and kindness. In Thai รั้ง is a synonymous word with รัก (Rak); a Thai traditional lacquer technique on wood. It is an interesting ancient craftsmanship on plane surface which is a form of art that I want to use as a tool to communicate, inspired by Thai traditional craftsmanship, this unique craft technique can be changed freely in to a contemporary art form. To bring a traditional methodology into an international platform is inheritance which shift its legacy toward wider audiences by creating my own individual process. This helps spreading knowledge of รัก technique, expand it to differences perspective as a media of art. In the end, the aim of this process is to focus on an experiment until something new that require time of creativity is created, to transform รัก on the plane surface become a Thesis subject that bring people to see dimensions in many form of art that blend into the artwork.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบผลของความพยายามและความตั้งใจทั้งหมดนี้ให้แก่ มารดาและบิดาของข้าพเจ้า ที่เป็นแรงผลักดันในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ และกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาศิลปไทยทุกท่านที่คอยประสิทธิ์ประสาทวิชาสั่งสอน อบรม เอื้อเฟื้อสถานที่จนสำเร็จ โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์วิรัชญา ดวงรัตน์ ที่คอยชี้แนะแนวทางจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และกราบขอบพระคุณอาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน ที่คอยเป็นแรงผลักดันให้มีแรงบันดาลใจในการทำงานตั้งแต่เข้ารับการศึกษาศิลปมหาบัณฑิตจนสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อนุวัฒน์ ลัดดาวัลย์ที่คอยทดลองให้คำปรึกษาทางด้านเทคนิควิธีการงานช่างรัก ตลอดจนคุณครูช่างทุกท่านที่มอบความรู้ให้แก่ข้าพเจ้า และ ขอขอบคุณตัวข้าพเจ้าเองที่อดทน อดกลั้น พินิจอุปสรรคจนสำเร็จการศึกษา

สุดท้ายขอขอบพระคุณ เพื่อน พี่ น้อง ตลอดจนกัลยาณมิตรที่คอยช่วยเหลือในด้านต่างๆ ของการศึกษา ขอให้ผลจากความสำเร็จในครั้งนี้ย้อนกลับไปหาแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกท่านให้มีความสุข สมหวัง เจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานตลอดไป

อัจฉราภรณ์ กล้าเกลื่อน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
แนวคิดในการสร้างสรรค์.....	3
สมมติฐานของการศึกษา.....	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
ขอบเขตด้านรูปแบบ.....	5
ขอบเขตด้านเทคนิควิธีการ.....	5
คำนิยามศัพท์.....	6
บทที่ 2	7
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์.....	7
อิทธิพลทางกรรมวิธี.....	8
อิทธิพลทางรูปแบบ.....	8
อิทธิพลมาจากลวดลายในงานจิตรกรรมประดับสถาปัตยกรรมไทย	9
อิทธิพลจากประสบการณ์.....	10

อิทธิพลจากงานศิลปกรรมไทยโบราณ งานศิลปกรรมไทยแบบประเพณี และงานศิลปกรรมร่วมสมัย.....	11
อิทธิพลจากศิลปิน.....	12
บทที่ 3	18
ขั้นตอนการศึกษาและกระบวนการสร้างสรรค์.....	18
การศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการสร้างสรรค์.....	19
วิธีการศึกษา	19
ด้านวิธีวิทยา : การศึกษาภาคเอกสาร.....	20
วิธีการและเทคนิคในการสร้างสรรค์.....	20
แหล่งข้อมูลในการศึกษา.....	21
ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล ในการสร้างสรรค์ภาพร่างต้นแบบ (Sketch).....	21
องค์ประกอบในการสร้างสรรค์.....	21
วิธีการและขั้นตอนในการสร้างสรรค์.....	26
อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์.....	33
อุปกรณ์ในการร่างแบบ.....	35
บทที่ 4	36
แนวทางและการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์.....	36
ระยะที่ 1 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559.....	37
ระยะที่ 2 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559.....	39
ระยะที่ 3 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560.....	40
ระยะที่ 4 ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2563.....	41
ด้านเนื้อหา แนวคิด และกระบวนการทางเทคนิค.....	45
บทที่ 5	47
บทสรุป.....	47

รายการอ้างอิง 49

ประวัติผู้เขียน 51

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1	ภาพลวดลายประดับกระจกบนสถาปัตยกรรม วัดพระศรีรัตนศาสดาราม.....	9
ภาพที่ 2	ภาพผลงานสร้างสรรค์ของ อัจฉราภรณ์ กล้าเกลื่อน, ชื่อผลงาน สัญลักษณ์แห่งมงคล ชีวิต เทคนิค ลายรดน้ำ, ปีที่สร้าง 2556 ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์.....	10
ภาพที่ 3	ภาพลายรดน้ำตู้พระธรรมวัดเชิงหวาย, ศิลปะอยุธยา, เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563,..	11
ภาพที่ 4	ภาพผลงานสร้างสรรค์ของ อนิช กาศูร์ (Anish Kapoor), ปีที่สร้าง 1989,.....	12
ภาพที่ 5	ภาพผลงานสร้างสรรค์ของเจนตา อิชิซูกะ (Genta Ishizuka), ปีที่สร้าง 2018,.....	13
ภาพที่ 6	ภาพผลงานสร้างสรรค์ของ โนโซมิ วาตานาเบะ (Nozomi watanabe),	14
ภาพที่ 7	ภาพผลงานสร้างสรรค์ของบดินทร์ สิงห์เสนีย์ , ปีที่สร้าง 2558,.....	15
ภาพที่ 8	ภาพผลงานสร้างสรรค์ของสนั่น รัตนะ, ปีที่สร้าง 2563,	16
ภาพที่ 9	ผลงานสร้างสรรค์ของจันทนา แจ่มทิม, ปีที่สร้าง 2563, เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563, เข้าถึงจาก: https://www.facebook.com/chantana.chamtim	17
ภาพที่ 10	ภาพแสดงทิศทางของเส้นที่เกิดขึ้นในผลงาน ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์.....	22
ภาพที่ 11	ภาพแสดงค่าน้ำหนักของสีที่มีความเงาวาวด้วยวัสดุอย่างรัก	23
ภาพที่ 12	ภาพแสดงระนาบรูปทรงของผลงานทั้งหมดที่ประกอบกันขึ้นมาจากรูปทรง	24
ภาพที่ 13	ภาพแสดงพื้นที่ว่าง ภายใน และภายนอก ของรูปทรง	25
ภาพที่ 14	ภาพลวดลายจากงานประดับบนสถาปัตยกรรม วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	26
ภาพที่ 15	ภาพแสดงการทดลองหารูปทรงที่มีระนาบ ค้นหาความเป็นไปได้บนระนาบที่ต่างกันเพื่อ หารูปทรงที่สามารถแสดงความงามและความสมบูรณ์	27
ภาพที่ 16	ภาพแสดงการทดลองสร้างระนาบบนรูปทรงแบบนูนต่ำ เพื่อดูทิศทางและน้ำหนักของรูปทรง...	27
ภาพที่ 17	ภาพแสดงการหล่อทำพิมพ์ปูนปลาสเตอร์เพื่อให้ได้จำนวนรูปทรงตามต้องการ.....	27
ภาพที่ 18	ภาพแสดงการค้นหาจังหวะสีลา ทิศทางของเส้น รูปทรงของระนาบเพื่อให้เกิดความงาม และสามารถผสมผสานร่วมกับงานเทคนิคช่างรัก	28

ภาพที่ 19	ภาพแสดงการค้นหาจังหวะ ลีลา ทิศทางของทองบนระนาบ เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของรูปทรงที่สมบูรณ์	28
ภาพที่ 20	ภาพแสดงการนำถ่านกะลามาดำด้วยครก บด และร่อนให้ได้ความละเอียด	29
ภาพที่ 21	ภาพแสดงการกรองถ่านให้ได้ความละเอียดตามที่ต้องการ	29
ภาพที่ 22	ภาพแสดงการทาร์กด้วยแปรงผมคนประมาณ 8-15 ชั้น ตามความพอใจ	30
ภาพที่ 23	ภาพแสดงการขัดด้วยเครื่องขัดและการขัดด้วยมือ (ขัดเพื่อให้พื้นผิวมีความเรียบขึ้นจนกว่าจะเกิดความพอใจและในการขัดขั้นสุดท้ายต้องใช้กระดาษทรายเบอร์ละเอียดที่สุด)	30
ภาพที่ 24	ภาพแสดงลักษณะการขัดแห้งและขัดเปียก	31
ภาพที่ 25	ภาพแสดงการถอนยางรักออกจากแปรงก่อนที่จะทาลงชิ้นงาน	31
ภาพที่ 26	ภาพแสดงการใช้แปรงผมคนทาลงบนชิ้นงาน	32
ภาพที่ 27	ภาพแสดงความเงาวาวของพื้นผิวบนระนาบ	32
ภาพที่ 28	ภาพแสดงความเงาวาวของพื้นผิวบนระนาบ	33
ภาพที่ 29	ภาพแสดงวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์	34
ภาพที่ 30	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1	38
ภาพที่ 31	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2	39
ภาพที่ 32	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3	40
ภาพที่ 33	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์	42
ภาพที่ 34	ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์	43
ภาพที่ 35	ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์	44

บทที่ 1

บทนำ

งานศิลปกรรมไทย มีหลากหลายประเภท ล้วนแต่มีคุณค่าในทางความงามและแสดงถึงภูมิปัญญาจากบรรพชนจากรุ่นสู่รุ่น สิ่งนี้มีความสำคัญควรค่าแก่การอนุรักษ์ ทั้งกรรมวิธี กระบวนการแนวคิดและการนำไปปฏิบัติ งานศิลปกรรมไทยแขนงต่างๆ จึงสามารถยืนยงอยู่คู่สังคม ไม่ว่าจะอยู่ในบริบทใดของความเป็นไทย สิ่งที่น่าภาคภูมิใจอีกประการหนึ่ง คือการได้เรียนรู้ถึงที่มาที่ไปของการศึกษาเสมือนต้นน้ำ ที่ไหลให้ความชุ่มชื้นแสดงถึงภูมิความคิดที่สามารถนำองค์ความรู้มาใช้ได้ไม่รู้จัก เมื่อศึกษางานศิลปกรรมไทยโบราณประเภทต่างๆ ทำให้เห็นถึงชุมชน สภาพสังคม หรือแนวคิดต่างๆ ในเวลาที่ต่างกัน สิ่งนี้ทำให้เห็นว่าการศึกษาในสิ่งใดสิ่งหนึ่งทำให้เห็นถึงภาพมุมมองกว้างเพื่อสร้างความเข้าใจ และนำความรู้เหล่านี้มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานได้ไม่รู้จัก เป็นคุณูปการต่องานช่างไทยเกิดการศึกษาค้นคว้างานศิลปกรรมไทย และทำให้คนรุ่นหลังมีแรงบันดาลใจจากผลงานที่มีอยู่เดิม ไม่ว่าจะต่อยอดไปในทิศทางใดย่อมก่อให้เกิดสิ่งๆ เรียกว่า นวัตกรรม เป็นการประยุกต์ใช้เพื่อให้กรรมวิธีเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ต่อยอดงานศิลปะ หัตถกรรม หรือประณีตศิลป์ ให้ไม่เพียงเป็นการรักษาแต่เป็นการต่อยอดเพื่อให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน ที่มีแนวความคิดและกรรมวิธีใหม่ๆ ถือเป็นการบินบึ่งปีกช่วงเวลา que แสดงเอกลักษณ์ของยุคสมัยต่างๆ

เมื่อศึกษากรรมวิธี เทคนิควิธีการทำให้เกิดความสนใจกับงานหัตถศิลป์ และงานศิลปกรรมไทยโบราณ ที่เกี่ยวข้องกับการทำพวงมาลัย รัดเกล้า งานรัก รักสมุก การทำพื้นรัก ที่เป็นกรรมวิธีที่มีความพิเศษและยังใช้ธรรมชาติที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ในครั้งอดีตของสังคมไทย ที่ใช้จากต้นไม้ใหญ่ในการประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ ทั้งของใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ของที่ใช้เพื่อเป็นงานตกแต่งประณีตศิลป์ หรืองานที่ใช้เป็นเครื่องพุทธบูชาในพุทธศาสนา หรือแม้กระทั่งเครื่องประกอบพระราชอิสริยยศในราชสำนัก สิ่งนี้จึงทำให้เกิดองค์ความรู้และความเข้าใจต่างๆ ที่นำมาต่อยอดผลงาน เพราะการสร้างสรรค์งานศิลปะในปัจจุบัน ถึงแม้จะนำเทคนิควิธีการมาใช้จากงานศิลปกรรมโบราณแต่ต้องสะท้อนแนวคิด ประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ เพื่อให้มีเหตุผลรองรับเพื่อแสดงถึง สมมติฐานที่เป็นส่วนสำคัญในงานวิชาการเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ เพราะการสร้างสรรค์งานศิลปะมีบรรทัดฐานที่มากขึ้น ไปตามบริบททางสังคมที่ให้ผู้สร้างสรรค์ สามารถแสดงนัยยะหรือความหมายที่ต้องการนำเสนอสู่

สาธารณชนมากขึ้น นี่จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้สร้างสรรค์ จะเป็นตัวกลางที่นำเอาองค์ความรู้จากงาน ศิลปกรรมโบราณมาใช้ในการสร้างสรรค์ และสะท้อนแนวคิดแห่งปัจจุบันสมัยเข้าควบคู่ไปด้วยกัน เพื่อให้ศิลปกรรมไทยไม่หยุดนิ่งและสามารถ นำสิ่งที่เด่นในผลงานมาขยายความงดงามด้าน คุณค่าในทางสุนทรียภาพทางศิลปะ ให้เกิดเป็นงานศิลปะร่วมสมัย และศิลปะสมัยใหม่ในอนาคต ด้วยหัวข้อ **“รักบนระนาบแปรผัน”** ที่ข้าพเจ้าได้สร้างสรรค์ผลงานจากเทคนิคงานช่างรัก

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“รัก” เป็นยางไม้ จากไม้ยืนต้นที่เรียกว่า “ต้นรัก” ต้นรักสามารถพบได้ทั่วไปในประเทศ พม่า อินเดีย จีน ญี่ปุ่น เวียดนามและประเทศไทย รักเป็นยางไม้ที่มีคุณสมบัติเป็นของเหลวมีความเหนียว และใช้เวลาในการระเหยเพื่อเกาะตัว แต่เมื่อแห้งสนิทจากการทดลองบนวัสดุต่างๆ จะมีความมันวาว เงางาม และทนต่อความร้อนและสภาพอากาศได้ดี เมื่อทาเคลือบลงบนวัสดุใดจะเป็นการรักษาสภาพวัสดุนั้นด้วย ในอดีต “ยางรัก” ถูกนำมาใช้ในงานศิลปกรรมไทยเกือบทุกแขนง เช่น งาน ประณีตศิลป์และงานหัตถกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม โดยได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น คงความเป็นเอกลักษณ์ในงานศิลปะไทยที่งดงามและทรงคุณค่า บ่งบอกถึงมรดกจากภูมิปัญญาในงานศิลปวัฒนธรรมของไทยในอดีต

ปัจจุบันงานรักกำลังสูญหายไปจากสังคมไทยเพราะ ขั้นตอนกรรมวิธีที่ยุ่งยากซับซ้อน ตลอดจนปัจจุบันมีวัสดุอื่นๆมาทดแทนได้ และรักเป็นยางไม้ประเภทที่มีพิษค่อนข้างรุนแรง เมื่อได้สูดดมหรือสัมผัส อาจเกิดอาการระคายเคืองเป็นผื่นแดงและบวมบริเวณร่างกาย ถ้ามีอาการแพ้รุนแรง สามารถทำให้เสียชีวิตได้ด้วยเหตุนี้ ทำให้ปัจจุบันต้องหาวัสดุอื่นที่สะดวกในการนำมาใช้สอยทดแทน เช่น สี น้ำมัน สีทาเคลือบรถ ฯลฯ แต่การใช้วัสดุทดแทนทำให้เห็นคุณค่าของยางรักน้อยลง และการตัดไม้ทำลายป่ามากขึ้น ทำให้ปัจจุบันยางรักมีราคาที่สูงขึ้นมากกว่าในอดีต อีกทั้งการนำรักมาใช้ในการงานศิลปกรรมต่างๆ ต้องใช้ความละเอียด ประณีต และใช้เวลายาวนาน จึงเป็นสิ่งที่ยาก ที่จะทำให้คนมีความสนใจ เรียนรู้ศึกษาและ ต่อยอดเพื่อสืบทอดงานช่างประเภทนี้

เมื่อนำงานช่างรักมาสร้างสรรค์ผลงาน ความโดดเด่นในทาง ศิลปะ คือทัศนธาตุที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นสีหรือพื้นผิว เป็นแรงบันดาลใจเบื้องต้นในทางสร้างสรรค์ และยังเป็นเอกลักษณ์ในงานประเภทนี้ ความสำคัญคือการนำเอาความเข้าใจของคนรุ่นก่อน มาแยกประเด็นในการจัดการกับวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ คือการทาเคลือบเพื่อรักษาสิ่งที่ต้องการเก็บไว้ ก็เป็นแนวคิดที่เป็นแรงบันดาลใจที่นำมาต่อยอดในการทำงาน ซึ่งสีที่ทำพื้น คือ สีดำให้มีมิติในทางศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ เกิด

ความหมายในทางรูปแบบ ที่ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอ เพื่อให้ผลงานมีที่มาที่ไป และแสดงถึงผลของการทดลองปฏิบัติงาน เพื่อสร้างฐานความรู้ใหม่ที่ต่อยอดจากงานศิลปกรรม ดั้งเดิมสู่งานศิลปะสมัยใหม่ ที่คงกลิ่นอาย แต่เปลี่ยนกระบวนการในทางการสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ในทางวิชาการ

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

- เพื่อศึกษาเรียนรู้ทำความเข้าใจวิธีการปฏิบัติของครูช่างไทยตามแบบโบราณ วิเคราะห์และแยกองค์ประกอบต่างๆเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอด คิดค้นเป็นงานศิลปะในรูปแบบใหม่ ผสมผสานแนวคิด เทคนิคเฉพาะตัวทำให้ผลงานมีความแตกต่างจากศิลปกรรมไทยแบบโบราณ

- นำเทคนิคช่างรักมานำเสนอในรูปแบบใหม่ เป็นงานศิลปะที่อาศัยสุนทรียภาพ ความงามของเทคนิคจากกระบวนการ เพื่อให้ได้สัมผัสใหม่ ความรู้สึกใหม่ เกิดความเข้าใจและเห็นถึงคุณค่าของเทคนิควิธีการได้ง่ายขึ้น

- ศึกษาบูรพนามธรรม ที่เกิดจากโครงสร้างที่มาจากลวดลายในงานจิตรกรรม ประติมากรรม และลายประดับในงานสถาปัตยกรรมไทย นำมาสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นมิติจากระนาบ ที่สื่อถึงความรู้สึกเคลื่อนไหว และสร้างทิศทางทำให้เกิดจังหวะ ที่ซ้ำกันด้วยรูปทรง ความขัดแย้ง และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามจินตนาการ

แนวคิดในการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้ามีความสนใจในกระบวนการทางเทคนิคไทยโบราณที่นำช่างรักมาใช้ในการสร้างสรรค์ โดยทุกขั้นตอนและกระบวนการต่างๆ ของการสร้างสรรค์นั้น ใช้ความพยายามในการปฏิบัติ ด้วยความประณีต บรรจง ใช้ความเพียร ความอดทน มีสติ และการรับรู้ความเข้าใจตนเอง ตลอดจนความชำนาญที่สั่งสมมา และใจรักในการทำงานแสดงถึงความตั้งใจ ซึ่งปัจจุบันหาผู้ที่สนใจและทำงานประเภทนี้ยากขึ้น จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าในงานแขนงนี้ ได้นำเสนอผ่านผลงานศิลปะ เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงคุณค่าและเกิดการศึกษารับรู้ถึงภูมิปัญญาของครูช่างโบราณ โดยนำเสนอผ่านรูปทรงที่เกิดระนาบ รูปทรงนามธรรมที่ได้มาจากลวดลายในงานศิลปะไทย ที่มีลักษณะโดดเด่นที่แสดงถึงความเป็นไทย โดยอาศัยทัศนธาตุทางศิลปะทั้ง โครงสร้าง จังหวะ สีลา การเชื่อมต่อกันของ

ลวดลายที่ผ่านกระบวนการทางความคิด โดยการตัดทอน ปรับเปลี่ยน คลี่คลาย ขยับขยาย ตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์

สมมติฐานของการศึกษา

ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอผลงานศิลปะ ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากงาน ช่างรัก ซึ่งมีกระบวนการ เทคนิควิธีการที่โดดเด่น เนื่องด้วยผลงานสร้างสรรค์ของข้าพเจ้ามีการใช้กระบวนการแบบโบราณที่นำมาสร้างสรรค์ นำเสนอ ประกอบไปกับการสร้างสรรค์ รูปทรงใหม่ขึ้นมาเพื่อรองรับสิ่งที่ต้องการนำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นแนวคิด สาระ หรือความหมายในรูปทรงหรือแม้กระทั่ง นำเสนอมิติใหม่ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ที่ได้แรงบันดาลใจจากงานศิลปกรรมประเพณี สู่งานศิลปกรรมร่วมสมัย เป็นการทำงานที่ผ่านการทดลอง คล้ายกับงานวิทยาศาสตร์ที่ได้กำหนดสิ่งต่างๆ ระหว่างการสร้างสรรค และเก็บผลจากกระบวนการต่างๆ จนไปสู่ขั้นตอนสุดท้ายที่มาจากการศึกษาทดลอง จนเกิดวิทยานิพนธ์เล่มนี้ขึ้น เพื่อแสดงถึงข้อมูลในการทำงานศิลปะ ที่เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการสร้างสรรค์ และทำให้เกิดมิติใหม่ในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของงานศิลปะแบบประเพณี สู่อิทธิพลสมัยใหม่ผ่านแนวคิดและกระบวนการทำงานของข้าพเจ้า

ขอบเขตของการศึกษา

การสร้างสรรควิทยานิพนธ์ชุดนี้ ได้กำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

1. **ขอบเขตด้านรูปแบบ** ผลงานเป็นรูปทรงนามธรรมแบบสามมิติ/นูนต่ำ /นูนสูง คือการนำเอาลวดลายในงานศิลปะไทยแขนงต่างๆ มาสร้างเป็นระนาบด้วยวิธีการ ตัดทอน ทับซ้อน เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของรูปทรงและสร้างมิติใหม่ผ่านจินตนาการ

2. **ขอบเขตด้านเทคนิค** สร้างสรรคผลงานโดยอาศัยเทคนิคไทยโบราณคืองานช่างรัก ที่อาศัยช่างรักเป็นวัสดุสำคัญในการสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลงานมีความเงาวาว แข็งแรงและทนทาน และยังสามารถแสดงถึงบุคลิกของศิลปินที่มีความอดทน ประณีต ละเอียดย เพราะทุกกระบวนการทุกขั้นตอนของงานช่างรักล้วนต้องมีสติ สมาธิ ในการสร้างสรรค์และหากยังคงสามารถสืบทอด ต่อยอดของงานช่างรักอีกด้วย

3. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ศึกษาโครงสร้างจังหวะของลวดลายประดับในงานศิลปะไทยแขนงต่างๆ เช่นลวดลายในงานจิตรกรรมไทย สถาปัตยกรรมไทย เป็นต้น เพื่อนำรูปทรงที่สนใจมาประกอบ

กัน ให้เกิดเป็นมิติบนระนาบและทำให้เกิดความงามที่สมบูรณ์แบบด้วยเทคนิควิธีการของงานช่างรัก ตามที่ศิลปินให้ความสนใจ

ขอบเขตด้านรูปแบบ

การสร้างสรรคผลงานมีรูปแบบที่ได้รับแรงบันดาลใจ จากลวดลายประดับกระจกที่เป็นลายประดับในงานสถาปัตยกรรมเป็นไปตามแนวคิดที่เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์รูปทรง ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ในขั้นตอนของการหาความเป็นไปได้ในขั้นเบื้องต้น เมื่อมีทิศทางในการสร้างสรรค์ นำมาสู่การค้นหารูปทรงที่ตอบสนองความคิด เพื่อให้ผลงานสามารถถ่ายทอดการสร้างสรรค์ จากองค์ประกอบทางศิลปะ จังหวะความเคลื่อนไหว และระนาบที่เกิดขึ้นในรูปทรงจากมิติต่างๆ ทั้งรูปแบบของงานศิลปะ 2 มิติและ 3 มิติ ผลงานแสดงภาพของความเคลื่อนไหวของรูปทรง และระนาบจากรูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงอิสระเพื่อให้เกิดพื้นที่ของงานศิลปะแต่ต้องการนำเสนอ ทำให้เกิดมิติทางศิลปะที่มีพื้นที่ว่าง และพื้นที่ของรูปทรงทางศิลปะที่สอดคล้องไปกับจังหวะที่รูปทรงเคลื่อนไหวไปตามทิศทางที่กำหนด รูปแบบลักษณะเกิดจากศิลปะที่ใช้รูปทรงแต่ให้ความรู้สึกของนามธรรม เพื่อให้ผลงานต้องการนำเสนอพื้นที่ทางศิลปะ มากกว่าจะต้องการนำเสนอเรื่องราว ที่แตกต่างไปจากงานศิลปะแบบเดิมที่เป็นแบบประเพณี แต่ใช้วัสดุและรูปทรงแสดงความรู้สึกทางศิลปะที่เกิดจากการสร้างสรรค์ ในรูปแบบของศิลปะร่วมสมัยที่มีกลิ่นอายศิลปะแบบประเพณี

ขอบเขตด้านเทคนิควิธีการ

การนำงานช่างรัก มาสร้างสรรค์ดัดแปลง และใช้แนวคิดในกรรมวิธีการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยเข้ามาสร้างสรรค์ ให้เกิดงานศิลปะที่มีลักษณะที่แตกต่างไปจากงานแบบเดิม ที่มีการนำงานศิลปะเพื่อแสดงศรัทธาในพุทธศาสนาหรือเป็นเครื่องใช้ แต่เมื่อผ่านการสร้างสรรค์ทางศิลปะ ผลงานจึงแสดงความหมายทางศิลปะและสะท้อนความคิดของยุคสมัย กรรมวิธีจึงมีการดัดแปลงประยุกต์ เพื่อให้ สอดคล้องไปกับผลงานที่มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อตอบสนองรูปทรงทางศิลปะ แต่ยังมีกระบวนการและแนวคิดทางเทคนิคแบบเดิม เพราะวัสดุที่ใช้คือ ยางรัก เป็นวัสดุที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงการใช้งานแต่เปลี่ยนความรู้สึกให้แตกต่างไปจากกรรมวิธีแบบเดิม เพื่อรักษาวัสดุที่มีคุณค่าไว้ แต่ปรับเปลี่ยนเพื่อรักษารูปทรงที่ได้สร้างสรรค์ในทางศิลปะ

คำนิยามศัพท์

รัก	<p>ของเหลวที่มีลักษณะหนืดเหนียว สีดำ ได้มาจากยางของไม้ยืนต้น ในป่าที่อุดมสมบูรณ์ในประเทศต่างๆ เป็นวัสดุที่หายากและมีราคา ใช้เพื่อทาเคลือบวัสดุต่างๆ เพื่อรักษาสิ่งของนั้นไว้ไม่ให้เสื่อมสลายไปตามเวลา</p>
สมุก	<p>ผงถ่านที่ผ่านการเผาจากวัสดุต่างๆจากธรรมชาติ เป็นผงที่มีเนื้อละเอียด โดยผ่านการกรองเพื่อให้ได้ความละเอียด เพื่อใช้ในการผสมทำพื้นหรือทาบนพื้นผิวต่างๆเพื่อให้เกิดความหนา</p>
รักสมุก	<p>ยางรักที่มีสีดำ ผสม กับผงถ่านที่ผ่านการเผา เพื่อให้ได้ยางรักที่มีเนื้อของส่วนผสมมากขึ้น ช่วยเพิ่มปริมาณและช่วยเพิ่มความหนาเมื่อทาบนพื้นผิวเพื่อให้เกิดชั้นของพื้นให้มีความหนามากขึ้นในการขัดแต่ง</p>
เกรียงเขาควาย	<p>เกรียงที่ทำจากเขาควาย มีลักษณะโค้งใช้ในการปาดยางรักใช้ในขั้นตอนของการทำส่วนผสมต่างๆ ในกระบวนการตวงปริมาณต่างๆ</p>
ถ่านกะลา	<p>กะลามะพร้าวที่นำมาเผาจนกลายเป็นสีดำเพื่อนำมาทำส่วนผสมของการทำพื้น เมื่อเผาจนเป็นสีดำ นำมาบดให้ละเอียดก่อนนำไปใช้งานในขั้นตอนอื่นๆ</p>

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

รัก เป็นชื่อของวัสดุและเป็นชื่อของความหมายในทางศิลปะ รักที่เป็นชื่อของวัสดุ คือ ยางไม้ ที่หายากทำจากต้นไม้ใหญ่ในป่า ส่วน รัก ในความหมายของภาษาไทยคือ รักษา หวงแหวน เป็นคำกริยาที่บ่งบอกถึงความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอในทางศิลปะ เพราะ เมื่อใช้รักทำไปบนวัสดุ หรือ รูปทรงใด ยางรักก็จะรักษาผิวเนื้อของวัสดุนั้นให้อยู่ได้ในระยะเวลาอันยาวนาน และเมื่อนำมาสร้างสรรค์ใน รูปแบบศิลปะร่วมสมัย ยางรักจะทำหน้าที่ รักษารูปทรงทางศิลปะ ด้วยกรรมวิธีโบราณแบบประเพณี ทำให้ กรรมวิธีและเนื้อหาทางศิลปะสอดประสานกันไปอย่างแนบเนียน แนวความคิดดังกล่าวนี้ ต่อยอดให้งานรักเกิดการขยายด้านการสร้างสรรค์ไปไกลมากยิ่งขึ้น เมื่อต้องการแสดงพื้นที่ทางศิลปะ ที่เป็นการเล่าเรื่องผ่านรูปทรงเรขาคณิต และรูปทรงอิสระผ่านการสร้างสรรค์ ยางรักที่ทาลงบนพื้นดังกล่าว

ยางรัก ที่ใช้ในการสร้างสรรค์นั้น เป็นยางรักที่มีสีดำ และใช้กรรมวิธีคล้ายการทำพื้นผิวแบบ ลายรดน้ำแต่มีข้อแตกต่างทางด้านรูปทรงที่มารองรับ ทำให้กระบวนการนี้เป็นการค้นหารูปทรงควบคู่ไปกับกรรมวิธีโบราณที่ต้องการนำเสนอ ความหมายเชิงเทคนิค ที่ตั้งคำถามต่อกรรมวิธี วัสดุ แนวคิด และความหมายของชื่อในทางคุณลักษณะและความรู้สึกทางศิลปะ นี่คือนสิ่งที่ต้องการนำเสนอในมิติใหม่ของการสร้างสรรค์ เพราะ การสร้างสรรค์มีความแตกต่างตรงที่สามารถสร้างมิติอื่นๆในทางศิลปะ จากพื้นที่ว่างที่ได้แสดงคุณค่าของเทคนิควิธีการมากขึ้น ไม่ใช่เพียงการทำพื้นให้เป็นพื้นที่รองรับผลงานสร้างสรรค์ แต่ให้วัสดุเผยสิ่งที่สำคัญและตั้งคำถามต่องานศิลปะแบบไทยประเพณีให้ขยายความถึงที่มาที่ไปให้กว้างขึ้น เพื่อให้ความร่วมมือและนามธรรมขยายขอบเขตในการสร้างสรรค์และการศึกษา จากงานศิลปกรรมที่มีแบบแผน สู่งานศิลปะที่สามารถให้อิสระในการสร้างสรรค์จากกรรมวิธีเดิมได้ อย่างสมบูรณ์แบบ

อิทธิพลทางกรรมวิธี

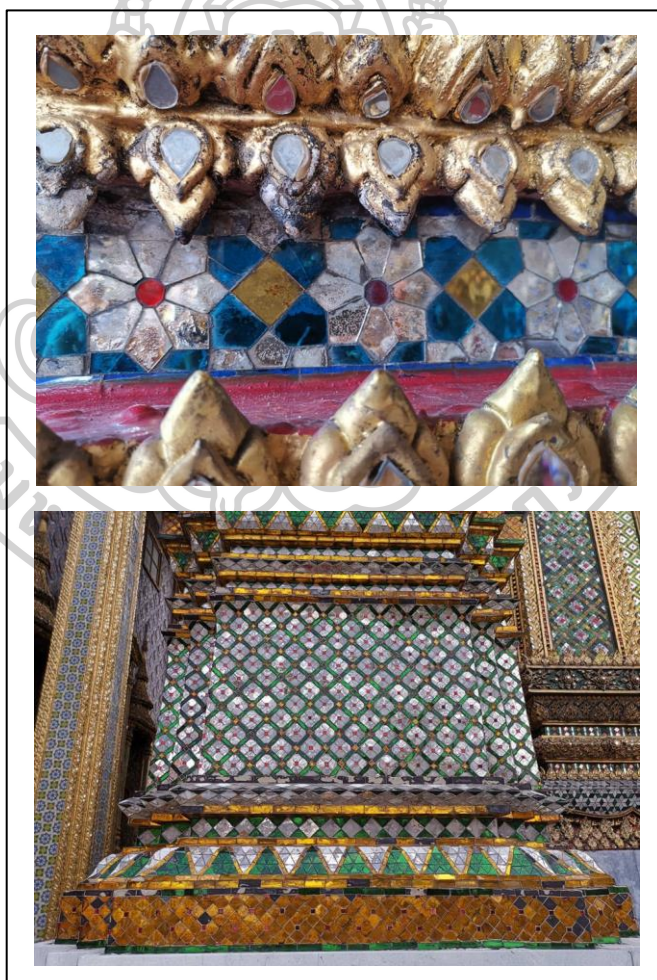
งานช่างรักโบราณ เป็น แรงบันดาลใจหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน เพราะกรรมวิธีนี้ต้องศึกษาจากงานที่มีแบบแผนก่อน ที่จะนำมาดัดแปลง เพื่อค้นหากรรมวิธีที่สอดคล้อง ด้วยงานช่างรักมีความหลากหลาย ทั้งงานลายรดน้ำ งานหัวโขน การกระหนะ ที่เป็นกรรมวิธีที่มีคุณค่าแสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพชนไทย เมื่อศึกษาเรียนรู้จนเข้าใจถ่องแท้ ก็เข้าสู่กระบวนการทดลองที่เทียบเคียงจากกระบวนการโบราณ และจดบันทึกการทดลองเพื่อหาความแตกต่างระหว่างผลงานที่กำลังจะสร้างสรรค์ และผลงานศิลปะโบราณ เพื่อให้เกิดความแตกต่างและข้อเปรียบเทียบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์ เพื่อทำให้ผลงานนั้นแสดงจุดยืนที่แตกต่างในทางร่วมสมัย เพื่อให้งานช่างรักในยุคสมัยปัจจุบันได้เกิดการพัฒนาจากกรรมวิธี เทคนิค ถึงแม้จะไม่ได้ใช้วัสดุทดแทน แต่เลียนแบบวัสดุงานรัก เพียงแต่อาจจะเพิ่มหรือลดขั้นตอนในส่วนของการปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับผลงานที่ต้องการสร้างสรรค์

อิทธิพลทางรูปแบบ

การทำงานศิลปะต้องคำนึงถึงสิ่งที่สำคัญ คือการสร้างรูปทรงหรือรูปแบบที่บ่งบอกลักษณะความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะลงไป ดังนั้นการทำให้ผลงานมีรูปแบบที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งที่ต้องทำการศึกษาและค้นหาให้เข้ากับความหมาย ที่ต้องการนำเสนอ รูปแบบที่ได้มาจากงานลวดลายในงานศิลปกรรมไทย เมื่อนำมาทดลองสร้างรูปทรงต่างๆ ทำให้รูปแบบที่นำเสนอแตกต่างไปจากงานศิลปกรรมไทยโบราณ แต่มีที่มาจากงานศิลปกรรมโบราณ เพียงแต่เป็นสัดส่วนทางด้านความคิดแรงบันดาลใจและเป็นความรู้สึก ที่ประทับใจในชั้นเบื้องต้น แต่เมื่อนำมาวิเคราะห์ รูปแบบแบบไทยประเพณีก็ค่อยๆ หายไปแล้วใช้รูปทรงที่มีลักษณะเฉพาะตัวเข้ามาแทนที่รูปทรงดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบสามารถขยายไปไกลด้วยการพยายาม นำเสนอประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ และการเห็นคุณค่าแม้จะลดทอนจนไม่เหลือรูปแบบดั้งเดิมจนข้ามไปสู่รูปแบบที่ใช้รูปทรงร่วมสมัยมากขึ้น ฉะนั้นรูปแบบจึงเป็นเพียงเบื้องต้นในการสร้างสรรค์ เพราะในอนาคตผลงานอาจจะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาปรับเปลี่ยนไปได้มากขึ้นตามความรู้สึกและแรงบันดาลใจใหม่ๆ

อิทธิพลมาจากลวดลายในงานจิตรกรรมประดับสถาปัตยกรรมไทย

ลวดลายที่นำมาใช้มักจะไม่ปรากฏรูปที่ชัดเจนในผลงาน เพราะ ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์จนกลายเป็นเพียงที่มา หรือต้นความคิด แต่ก็ไม่สามารถละความสำคัญจากสิ่งนี้ได้ เพราะการสร้างสรรคต้องมีแหล่งที่มาที่ชัดเจน ทำให้ลวดลายจิตรกรรมที่ประดับสถาปัตยกรรม เป็นแรงบันดาลใจในการทำวิทยานิพนธ์ชุดนี้ เนื่องด้วยแรงบันดาลใจนั้นมาจากการศึกษาแหล่งข้อมูลจริง โดยการนำเอาลวดลายมาสร้างสรรคใหม่ จนเกิดวิธีการในการใช้รูปทรงผ่านระนาบที่แสดงถึงความแตกต่างไปจากเดิม และใช้สีที่เป็นข้อจำกัดของวัสดุเข้ามาทดแทน อาจกล่าวได้ว่า ลวดลายประดับบอกถึงจังหวะของความงดงามในรูปทรง ช่องไฟ หรือช่องว่าง ที่แสดงพื้นที่ ที่ต่อยอดมาถึงผลงานปัจจุบัน

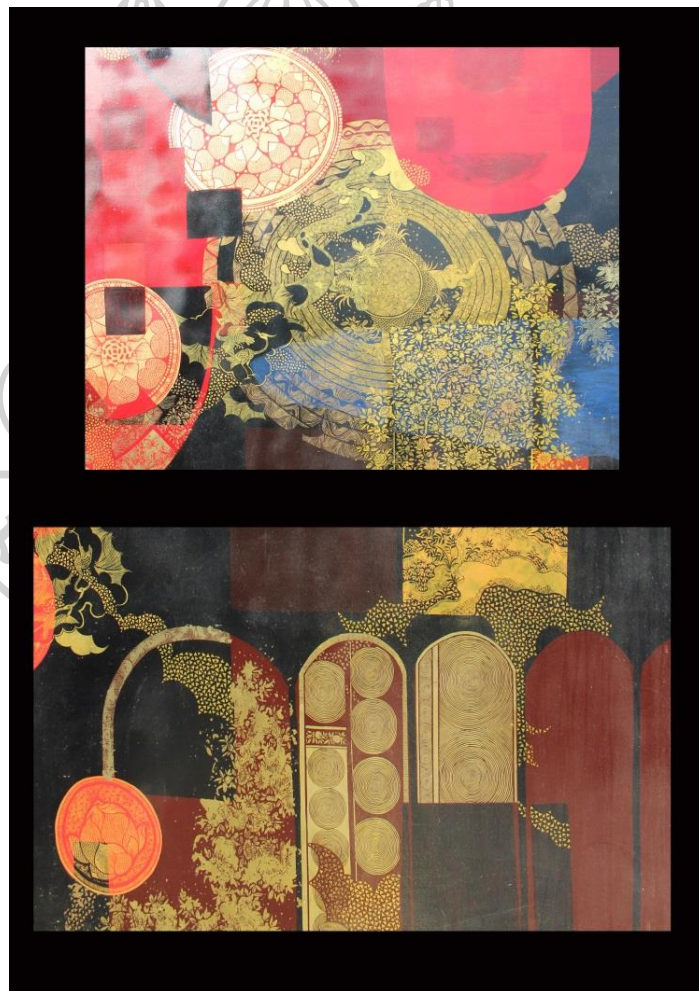

ภาพที่ 1

ภาพลวดลายประดับกระจากบนสถาปัตยกรรม วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

อิทธิพลจากประสบการณ์

ประสบการณ์เกิดขึ้นมาจากการเรียนรู้ ในการลงมือปฏิบัติงานจริง เนื่องด้วยข้าพเจ้าผูกพันกับงานศิลปะแขนงนี้มาอย่างยาวนาน โดยก่อนหน้านี้ข้าพเจ้าศึกษางานลายรดน้ำและสร้างสรรค์จนเกิดเป็นรูปแบบใหม่และประสบความสำเร็จในขั้นเริ่มต้นมาแล้ว และเมื่อก้าวเข้าสู่การทำวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าได้ลดทอนงานจิตรกรรมลงเหลือ เพียงแค่กรรมวิธีที่ได้แสดงออกผ่านเทคนิคช่างรัก ซึ่งเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้ามีประสบการณ์ในการทำพื้นวัสดุที่มาจากรักในงานลายรดน้ำ เป็นพื้นฐานเพียงแต่ในครั้งนี้การทำงานต้องหาความเชื่อมโยงในการสร้างสรรค์ระหว่างวัสดุและรูปทรงมากขึ้น เพื่อให้ผลงานสำเร็จลุล่วงในทางเทคนิคที่มีรากฐานจากงานช่างรัก สู่งานสร้างสรรค์ในปัจจุบัน

ภาพที่ 2 ภาพผลงานสร้างสรรค์ของ อัจฉราภรณ์ กล้าเกลื่อน, ชื่อผลงาน สัญลักษณ์แห่งมงคลชีวิต เทคนิค ลายรดน้ำ, ปีที่สร้าง 2556 ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

อิทธิพลจากงานศิลปกรรมไทยโบราณ งานศิลปกรรมไทยแบบประเพณี และงานศิลปกรรมร่วมสมัย

การศึกษาและหาข้อมูลในส่วนต่างๆ ล้วนมาจากงานศิลปกรรมที่เคยสร้างสรรค์มาแล้ว ฉะนั้นงานที่เป็นแรงบันดาลใจ มักจะผ่านกาลเวลามายาวนานในงานศิลปกรรมไทยโบราณ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณค่าในงานรักที่มีมาอย่างยาวนาน และเมื่อศึกษางานที่เป็นผลงานร่วมสมัยของศิลปินในปัจจุบันก็ยิ่งทำให้ข้าพเจ้าเชื่อมั่นได้ว่า งานช่างรัก ไม่ได้สูญหายไปแต่เปลี่ยนการใช้งานจากงานประเภทหนึ่งสู่งานศิลปะที่ตอบสนองความคิด ทางศิลปะมากขึ้นทำให้เห็นได้ว่าวัสดุโบราณนั้นก็มิมีคุณค่าไม่ยิ่งหย่อนในทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ แต่กลับจะสร้างความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น

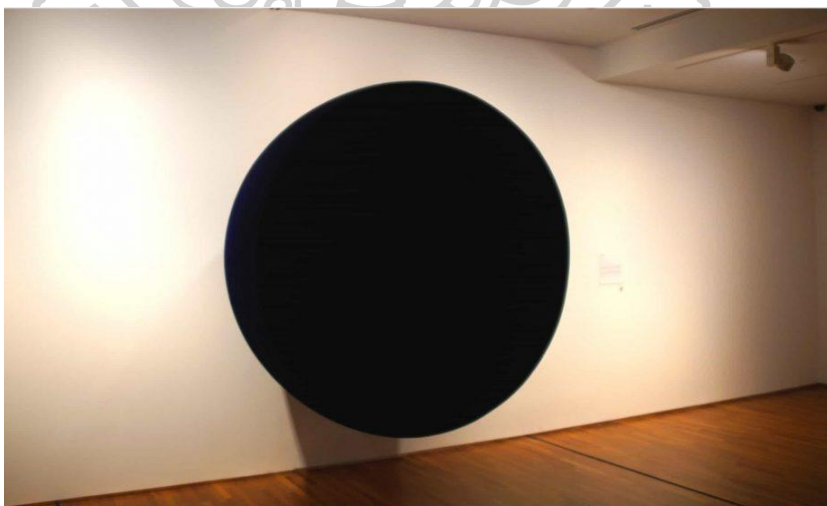

ภาพที่ 3 ภาพลายรดน้ำตู้พระธรรมวัดเชิงหวาย, ศิลปะอยุธยา, เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563, เข้าถึงจาก: http://119.46.166.126/self_all/selfaccess9/m3/717/lesson2/page1.php

อิทธิพลจากศิลปิน

เมื่อศึกษางานศิลปกรรมที่ใช้รักทั้งในประเทศไทยและทั่วโลกนั้นทำให้ ได้ศึกษาลงไป รายละเอียดต่างๆ ซึ่งส่งอิทธิพลในการสร้างในหลากหลายองค์ประกอบ ที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจ ไม่ว่าจะเป็นในการสร้างรูปทรง แนวคิด หรือแม้กระทั่งเทคนิคที่แยบยล ทำให้สามารถพัฒนาผลงาน ไปสู่ความร่วมมือได้โดยไมยาก และทำให้ผลงานทัดเทียมกับศิลปินต่างชาติ ในวัสดุที่มีที่มาจากงาน ศิลปกรรมโบราณ

อนิช กาปูร์ (Anish Kapoor) ผลงานของเขาบอกเล่าถึงพื้นที่ในงานศิลปะที่ไม่รู้จักบนวัสดุ ต่างๆ **อนิช กาปูร์** สร้างประติมากรรมที่มีลักษณะต่างๆ แต่ตั้งคำถามต่อสิ่งที่ประติมากรรมมีด้วยการ ทดลองจากสิ่งที่เขาทำ ในผลงานบางชิ้นเขานำเอาผงสี มาฉโลมผลงานประติมากรรมของเขา เพื่อตั้ง คำถามต่อศิลปะว่าประติมากรรมที่ทุกคนคุ้นเคยนั้น จะยังมีปริมาตรที่เปลี่ยนไปถ้าถูกจัดการด้วยวัสดุ ที่ให้ค่าทางภาพที่เปลี่ยนไป เป็นศิลปิน Post Modern คนสำคัญแห่งยุคที่สามารถตั้งคำถามต่องาน ศิลปะ หรือผลงานบางชิ้นนำเอาผงสีที่มีความดำสนิท มีค่าสีที่ไม่สามารถจับได้ถึงพิกเมนต์ที่ให้มิติที่ ต่างไปจากเดิม ทาลงบนประติมากรรมหรือรูปทรงต่างๆ แล้วเกิดมิติลวงตา เพราะสีดำดูดแสงและสี จนเกิดเป็นพื้นที่ที่ลึกลงไปสู่ห้วงของภาวะที่แสดงความพิเศษทางศิลปะ แม้ผลงานที่เป็นประติมากรรม ชิ้นหลักจะมีลักษณะเป็นแผ่นตัน ทำให้ข้าพเจ้าได้นำสิ่งที่ **อนิช** มาตั้งคำถามต่องานศิลปะที่ข้าพเจ้าทำ เพื่อให้รักที่ข้าพเจ้าต้องการใช้ สามารถให้ความหมายทางศิลปะนอกเหนือจากงานประเพณีที่เคยทำ มาเพื่อไปสู่ผลงานที่พัฒนาขึ้นในอนาคต

ภาพที่ 4

ภาพผลงานสร้างสรรค์ของ อนิช กาปูร์ (Anish Kapoor), ปีที่สร้าง 1989, เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563, เข้าถึงจาก: <https://www.art-critique.com/en/2020/03/kapoor-features-vantablack-for-the-first-time/>

เจนตา อิชิซูกะ (Genta Ishizuka) เจนตาใช้แลคเกอร์เคลือบวัสดุหรือรูปทรงที่ต้องการเพื่อรักษาและเล่าเรื่องราวต่างๆ รูปทรงที่เขาใช้เป็นรูปทรงที่แสดงความเคลื่อนไหวเป็นรูปทรงกลมที่ต่อกันอย่างไม่รู้จบ ทำให้เกิดมิติและการลวงตาด้วยวัสดุทำให้เกิดเป็นทัศนธาตุที่หลากหลาย ทำให้รูปทรงของเขาทำหน้าที่สอดรับไปกับเทคนิคทางวัสดุได้อย่างลงตัว และทำให้ผลงานของเขาสร้างความน่าสนใจจากกรรมวิธีการเคลือบที่เป็นเลเยอร์ ทำให้พื้นผิวของงานเป็นเสมือนของเหลวตลอดเวลา

ภาพที่ 5

ภาพผลงานสร้างสรรค์ของเจนตา อิชิซูกะ (Genta Ishizuka), ปีที่สร้าง 2018, เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563, เข้าถึงจาก: <https://www.zoltanplus.com/post/genta-ishizuka-erskine-hall-coe>

โนโซมิ วาตานาเบะ (Nozomi watanabe) โนโซมิเป็นศิลปินเอเชีย จากประเทศญี่ปุ่น เป็นศิลปินที่ทำงานแลคเกอร์และใช้รูปทรงที่แสดงถึงความเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ เพื่อตั้งถามต่อวัสดุเมื่อวัสดุนั้นมีความแตกต่างออกไปจากสิ่งที่มาจากเดิม ถ้าวัสดุนั้นที่ท่ายังให้คุณค่าเดิมน่าจะบ่งบอกถึงคุณค่าและทัศนธาตุได้ดี เพราะ การใช้วัสดุเพื่อบอกเล่าเรื่องราวของตัวเองเป็นการเคารพในสิ่งที่ศิลปินที่ต้องการทำ และยังเผยมิติต่างๆ ที่นำมาใช้แสดงคุณค่าของเทคนิคกรรมวิธี ที่ยังคงรูปเดิมแบบแผนเดิม

ภาพที่ 6

ภาพผลงานสร้างสรรค์ของ โนโซมิ วาตานาเบะ (Nozomi watanabe),
ปีที่สร้าง 2010, เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563, เข้าถึงจาก:

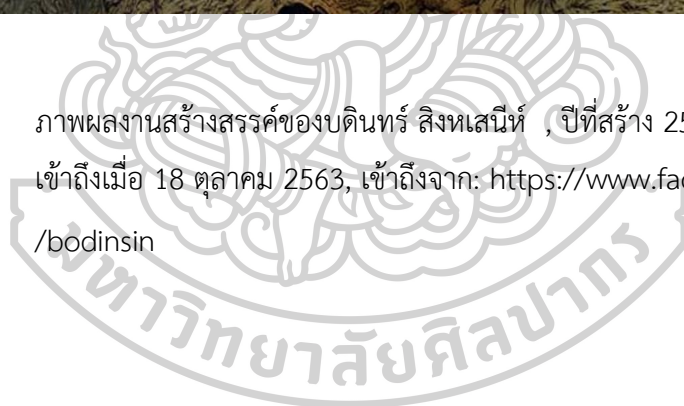
<https://thaiurushi.wordpress.com/2011/05/15/artist-nozomi-watanabe/>

บดินทร์ สิงหเสนี ความผูกพันคุ้นเคยที่มีต่อศิลปินที่ได้สั่งสอนเทคนิคต่างๆ ทำให้ได้รู้จักกรรมวิธีการทำงานช่างรัก ทำพื้นงานลายรดน้ำ จนเกิดเป็นความรู้ได้สานต่อผลงานในขั้นต่อไป เพราะพื้นฐานเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการสร้างสรรค์ ยิ่งกรรมวิธีโบราณของไทยที่เป็นกรรมวิธีเฉพาะตัวด้วยแล้ว ทำให้การเรียนรู้เป็นเหมือนثرพญที่ติดต่อข้าพเจ้าไปตลอด ไม่รู้จบ เพียงจะหยิบมาใช้ได้หลากหลายมากมายในทุกขั้นตอนและทุกกระบวนการ

ภาพที่ 7

ภาพผลงานสร้างสรรค์ของบดินทร์ สิงหเสนี , ปีที่สร้าง 2558,
เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563, เข้าถึงจาก: <https://www.facebook.com/bodinsin>

सनัน รัตนะ สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณีที่มีการทำพื้นรักที่งดงาม กรรมวิธีที่มีความเฉพาะตัว ทำให้ผลงานเป็นที่น่ายกย่อง ข้าพเจ้าใช้กรรมวิธีเหล่านั้น ในการทำพื้นวัสดุที่ต้องการนำเสนอ เพื่อให้ผลงานเป็นไปตามที่ต้องการ แม้จะเปลี่ยนแปลงในเรื่องของรูปทรง แต่การรองพื้นที่ยังคงเอกลักษณ์ความงามของเทคนิคลายรดน้ำเป็นสิ่งที่ประทับใจ และนำมาใช้ในงานสร้างสรรค์เสมอ เพื่อให้กรรมวิธีช่างรัก รักสนุก หรือการทาเคลือบขัดแบบงานของ **सनัน** เป็นกรรมวิธีพื้นฐานที่งดงามและนำมาต่อยอดสู่งาน ที่แสดงพื้นที่ของรักให้มากขึ้นเพื่อแสดงถึงวัสดุและพื้นผิวและลดสัดส่วนในงานจิตรกรรมลงไป

ภาพที่ 8 ภาพผลงานสร้างสรรค์ของसनัน รัตนะ, ปีที่สร้าง 2563,
เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563, เข้าถึงจาก: <https://www.facebook.com/sanan.rattana>

จันทนา แจ่มทิม มีผลงาน เทคนิคช่างรักที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นรักสีต่างๆ ในการผสม เนื้อรักหรือการสร้างพื้นผิวที่แตกต่างออกไปจากงานช่างรักโบราณ แต่ยังคงไว้ซึ่งระนาบของความเป็นงาน 2 มิติที่สร้างสรรค์บนพื้นฐานเดิมของงานจิตรกรรม ที่ได้คลี่คลายและพัฒนาไปมากกว่างานจิตรกรรมลายรดน้ำ การใช้วัสดุที่หลากหลายทำให้ผลงานของ **จันทนา** เป็นที่สนใจเพราะ ผลงานสามารถแสดงคุณค่าของวัสดุผ่านงานจิตรกรรม ในงานยุคหลังของเธอ ไม่ว่าจะเป็นพื้นผิวหรือการทำงานแบบไหน ผลงานของ **จันทนา** ยังคงกลิ่นอายของวัสดุและงานช่างรักไม่เคยเปลี่ยน ทั้งการใช้ รักสีดำ รักใส ที่นำมาผสมสี หรือ รักสมุก หรือนำวัสดุต่างๆ เข้ามาเพื่อผสมผสานจนเกิดเป็นแรงบันดาลใจให้สามารถจินตนาการ ถึงความเป็นไปได้ในงานช่างรักที่มีความหลากหลาย แสดงมิติในทางสรรค์ที่มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 9 ผลงานสร้างสรรค์ของจันทนา แจ่มทิม, ปีที่สร้าง 2563, เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563, เข้าถึงจาก: https://www.facebook.com/chantana.chamtim/photos_all

บทที่ 3

ขั้นตอนการศึกษาและกระบวนการสร้างสรรค์

ขั้นตอนการศึกษาอันดับแรกคือการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการนำเสนอ ทั้งเอกสาร วิชาการ หนังสือ หรือตำราโบราณในการทำงานของช่างรักไทยเมื่อได้ข้อมูลจากแหล่งที่มาต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเป็นไปได้ในการนำเสนอควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์ทางศิลปะ เพราะการสร้างสรรค์เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกเฉพาะตัวในการทำงาน เมื่อลงมือปฏิบัติงาน การทดลองและจดบันทึกจึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่งในขั้นตอนการปฏิบัติ และเมื่อได้ผลลัพธ์ที่พึงพอใจจึงเข้าสู่การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ที่แสดงออกถึง แนวความคิด กรรมวิธี เพื่อค้นหาความสมบูรณ์ของผลงานที่ต้องการนำเสนอ

การศึกษาข้อมูล ล้วนมาจากการได้ค้นคว้าเทคนิควิธีการ ด้วยเพราะมีความสนใจเป็นทุนเดิมที่เคยปฏิบัติงานประเภทนี้มาสักระยะหนึ่ง เมื่อต้องการพัฒนารูปแบบและความคิดจึงทำให้ ศึกษาลึกลงความเป็นไปได้รูปแบบอื่นที่ไม่จำกัดเฉพาะแค่งานจิตรกรรม ทั่วไป ทั้งจิตรกรรมลายรดน้ำบนพื้นรักหรืองานลายก้ำมะลอ หรืองานต่างๆ ที่คุ้นเคย แต่ให้งานจิตรกรรมเป็นเพียงแค่แรงบันดาลใจเบื้องต้นในการศึกษา และพยายามคลี่คลาย ประยุกต์จนเกิดเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ ค้นหารูปทรงมาตอบสนองจนเกิดรูปแบบที่ชัดเจนในการนำเสนอผลงาน เมื่อได้รูปทรงจากการร่างแบบ แล้วจึงนำไปสู่งานสร้างสรรค์ต้นแบบเพื่อการขยายและทดลองเทคนิคที่มีความสมบูรณ์ของชิ้นงานในอนาคต

การทดลองเทคนิคใหม่ๆ ถือเป็นความน่าสนใจในการสร้างสรรค์ผลงานและเป็นการเก็บผลลัพธ์ต่างๆ ที่ได้ลงมือปฏิบัติสู่ผลงาน ในวิทยานิพนธ์ การทดลองหารูปทรงที่ได้มาแล้วสู่การขยายและเปลี่ยนแปลงกรรมวิธีบางอย่างเพราะ รูปทรงเกิดระนาบหรือพื้นที่ที่แตกต่างมากกว่างานจิตรกรรม 2 มิติทั่วไป ดังนั้น ปัญหาที่ตามมามากที่สุดคือ ความไม่คุ้นเคยต่อรูปทรงที่ต้องการและการจัดระเบียบทางเทคนิคและกรรมวิธีให้เกิดความลงตัวในทางสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ต้องการนำเสนอ และวัสดุก็ได้มาจากการเสาะแสวงหาที่ยากลำบาก ถึงแหล่งที่มาของการผลิต ทำให้เห็นคุณค่าในการทำงาน มากยิ่งขึ้นไปกว่าที่เคยสร้างสรรค์ผลงานก่อนๆ ทั้งนี้ทำให้เห็นว่าการต่อยอดการทำงานศิลปะในแขนงนี้ได้ขยายไปมากขึ้น เพราะการเห็นคุณค่าทั้งความหมายจากวัสดุที่นำมาใช้งาน และชื่อที่ให้ความหมาย ในคำภาษาไทย ที่มีการพ้องรูปทำให้เกิดความหมายที่ส่งผลต่อความรู้สึกห่วงแหนรักษาผ่านรูปทรงที่ต้องการนำเสนอ ที่มีความเป็นศิลปะอย่างสูง

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการสร้างสรรค์

การลงภาคสนามเพื่อศึกษาพื้นที่หรือชุมชนที่มีการดำเนินงานผลิตวัสดุ เพราะทำให้ได้ทราบถึงแหล่งที่มาของการใช้วัสดุนั้นในการทำงาน และยังหาวัสดุอื่นๆ ที่ต้องการนำเสนอที่แตกต่างจากวัสดุเดิมในการสร้างรูปทรง ในส่วนของแรงบันดาลใจในการสร้างรูปทรง มาจากการศึกษาข้อมูลในงานสถาปัตยกรรมต่างๆ ที่มีการประดับลวดลายโดยใช้กระจกหรืองานประดับลวดลายตามพื้นที่ในงานสถาปัตยกรรมไทย ทั้งที่เป็นโบราณสถานและปูชนียสถานต่างๆ เพื่อเป็นการนำแรงบันดาลใจจากงานศิลปกรรมไทยมาต่อยอดทางความคิด เพื่อให้ผลงานสามารถสืบค้นแหล่งที่มาได้ประกอบกับสิ่งเหล่านี้เป็นแรงบันดาลใจที่สร้างความประทับใจ กลั่นกลายเป็นความชื่นชอบส่วนตัว เพราะการทำงานในลักษณะนี้เป็นการใช้ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์เป็นแรงขับเคลื่อนให้ผลงานศิลปะเกิดการพัฒนาไปทั้งรูปแบบ รูปทรงและเทคนิควิธีการ

วิธีการศึกษา

- ทำการศึกษาลงภาคสนามพื้นที่จริง สัมภาษณ์กับผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน “รัก” เช่น ศึกษาการปลูก การเจริญเติบโต การเก็บเกี่ยวและการอนุรักษ์ของต้นรักที่อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของวัสดุในการทำงาน
- ศึกษาวิธีการทำงานช่างรักกับผู้ชำนาญการทางด้านงานช่างรักที่วิทยาลัยช่างศิลปลาดกระบังและไปศึกษาต่อที่ศูนย์เครื่องเงินที่จังหวัดเชียงใหม่เพื่อศึกษา ทดลองขั้นตอนวิธีการในการทำเครื่องเงินแบบโบราณโดยอาศัยความรักเป็นวัสดุสำคัญในขั้นตอนการทำงานเพื่อหาความเป็นไปได้ทำความเข้าใจกับวัสดุอุปกรณ์และสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้และเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับตัวเองในการทำงาน
- ศึกษาวิธีการสร้างระนาบในงานสร้างสรรค์กับการใช้วัสดุโบราณเช่นไม้เฝ้ายในการสร้างระนาบ ณ หมู่บ้านศรีปิ่นคร้ว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทำความเข้าใจและหาความเป็นไปได้ในตัววัสดุที่จะนำมาสร้างสรรค์
- ศึกษาหาวิธีการสร้างระนาบแบบใช้วัสดุปัจจุบัน เช่น การหล่อเรซิน หล่อไฟเบอร์กลาสตลอดจนนำวัสดุทางวิทยาศาสตร์อื่นๆ มาผสมกับวัสดุธรรมชาติแบบยารัก
- ศึกษาดูงานตัวอย่างที่พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ วัด เพื่อเป็นแรงบันดาลใจและเก็บเกี่ยวข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ในการสร้างสรรค์ต่อไป

ด้านวิวิธวิทยา : การศึกษาภาคเอกสาร

1. คู่มือครูศิลปะปฏิบัติ แขนงอุตสาหกรรมกรรมศิลป์ วิชาเครื่องรักของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
2. สัมมนาวิชาการศึกษายางรักเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

วิธีการและเทคนิคในการสร้างสรรค์

ด้านวิธีการ : ในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้เลือกใช้เทคนิคงานช่างรักของไทย โดยข้าพเจ้าได้เลือกใช้วิธีแบบโบราณ นั่นคือการทำพื้นด้วยรักสมุก (ผงถ่านผสมยางรัก) และทุกๆขั้นตอนล้วนใช้ยางรักเป็นวัสดุหลัก จนได้ความเงาวาวที่พอใจ

1. วิเคราะห์และทำการศึกษาค้นคว้าของครูช่างไทยแบบโบราณที่อาศัยยางรักในการสร้างสรรค์
2. ศึกษาผลงานของศิลปินอื่นๆ ในปัจจุบันที่ทำงานร่วมสมัยโดยอิงเทคนิคลายรดน้ำเพิ่มเติมที่มีแนวคิด การนำเสนอที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ของวิทยานิพนธ์ชุดนี้
3. ศึกษาทดลองปฏิบัติและบันทึกภาพจากสถานที่จริง เช่นการไปเรียนรู้วิธีการทำเครื่องเงินแบบโบราณจากศูนย์เครื่องเงินป่าเทือง จังหวัดเชียงใหม่
4. ทดลองใช้วัสดุจริงกับระนาบ เพื่อค้นหาความเป็นไปได้ระหว่างเทคนิควิธีการกับระนาบที่ต่างกันแต่ยังสามารถแสดงความงามและความสมบูรณ์ของเทคนิคช่างรัก
5. หาวัสดุที่เหมาะสมกับการสร้างฐานของระนาบ เพื่อความคงทนแข็งแรงและสามารถผสมผสานกลมกลืนกับเทคนิคช่างรักได้
6. สร้างสรรค์ผลงาน โดยยึดตามแบบร่างทดลอง และวิเคราะห์ปรับเปลี่ยนเพื่อหาความสมบูรณ์แบบ
7. วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในงานจริงเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
8. สรุปผลงานในการพัฒนา เพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์ที่สุด

แหล่งข้อมูลในการศึกษา

- กรมป่าไม้ ออมก๋อย อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
- ร้านประเทืองเครื่องเงิน จังหวัดเชียงใหม่
- หมู่บ้านศรีป็นคร้ว จังหวัดเชียงใหม่
- วิทยาลัยช่างศิลป์ ลาดกระบัง
- วัดและพิพิธภัณฑ์ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์
- หอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร
- ห้องสมุดวิทยาลัยช่างศิลป์

ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล ในการสร้างสรรค์ภาพร่างต้นแบบ (Sketch)

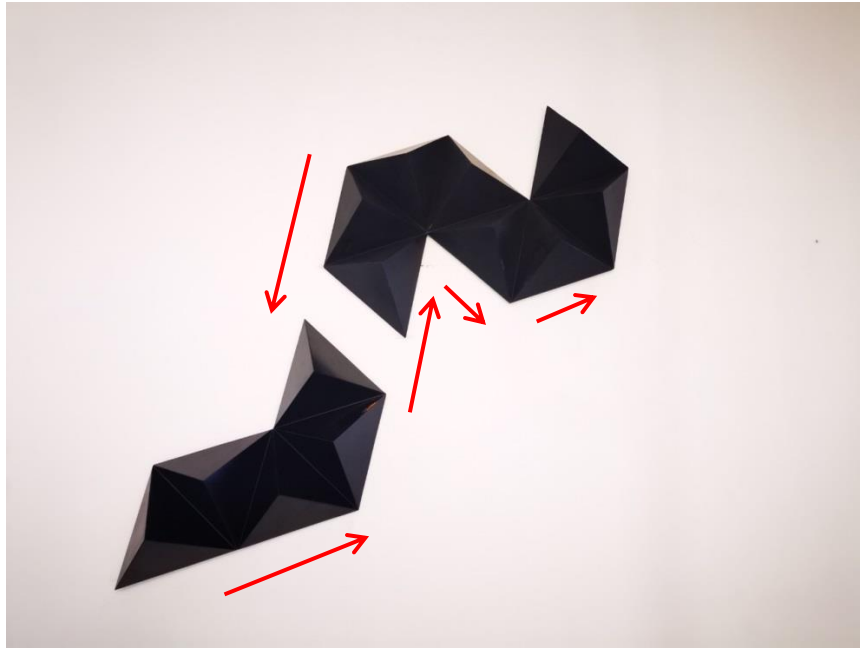
1. ศึกษาเรียนรู้ทดลองปฏิบัติและบันทึกภาพจากสถานที่ต่างๆ ที่เป็นแรงบันดาลใจ และนำมาคลี่คลายสู่ลายเส้น
2. สร้างต้นแบบจากภาพลายเส้นสูงาน 3 มิติขนาดเล็ก เพื่อหาแนวทางการทำงาน และลดปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานสร้างสรรค์
3. ทดลองใช้วัสดุจริง หารูปทรงที่มีระนาบ เพื่อค้นหาความเป็นไปได้ระหว่างเทคนิควิธีการกับระนาบมิติที่ต่างกันแต่ยังสามารถแสดงความงามและความสมบูรณ์ ที่สอดคล้องไปด้วยกัน
4. ค้นหาวัสดุที่เหมาะสมกับการสร้างระนาบรูปทรงเพื่อให้เกิดความคงทนแข็งแรง และสามารถผสมผสานร่วมกับงานเทคนิคช่างรัก

องค์ประกอบในการสร้างสรรค์

รักบนระนาบแปรผัน มีรูปทรง ที่สร้างระนาบที่เกิดขึ้นจากรูปทรงต่างๆ ทั้งรูปทรงเรขาคณิต และรูปทรงอิสระ เกิดระนาบเหลี่ยมมุม พื้นที่ทางศิลปะต่างๆ จากผลงานที่ขยับขยายจากงานจิตรกรรม 2 มิติสู่งานกึ่งประติมากรรม แต่ยังคงแสดงคุณค่าของงานช่างรักระนาบที่เป็นผลสำคัญของผลงานไว้อย่างสมบูรณ์ ผลงานที่สร้างสรรค์มีองค์ประกอบที่สามารถแยกออก ดังนี้

เส้น (Line)

เส้นในผลงานเกิดจากรูปทรงที่ประกอบกัน เส้นนั้นไม่ได้แสดงตัวชัดเจนในทางทัศนธาตุ แต่แสดงตัวในทางรูปทรงที่เกิดจากการกำหนดทิศทางต่างๆ ทำให้เกิดจังหวะ มุมมอง มิติ ของรูปทรง เส้นจึงเป็นทัศนธาตุที่เป็นผลมาจากรูปทรงที่ต้องการนำเสนอ

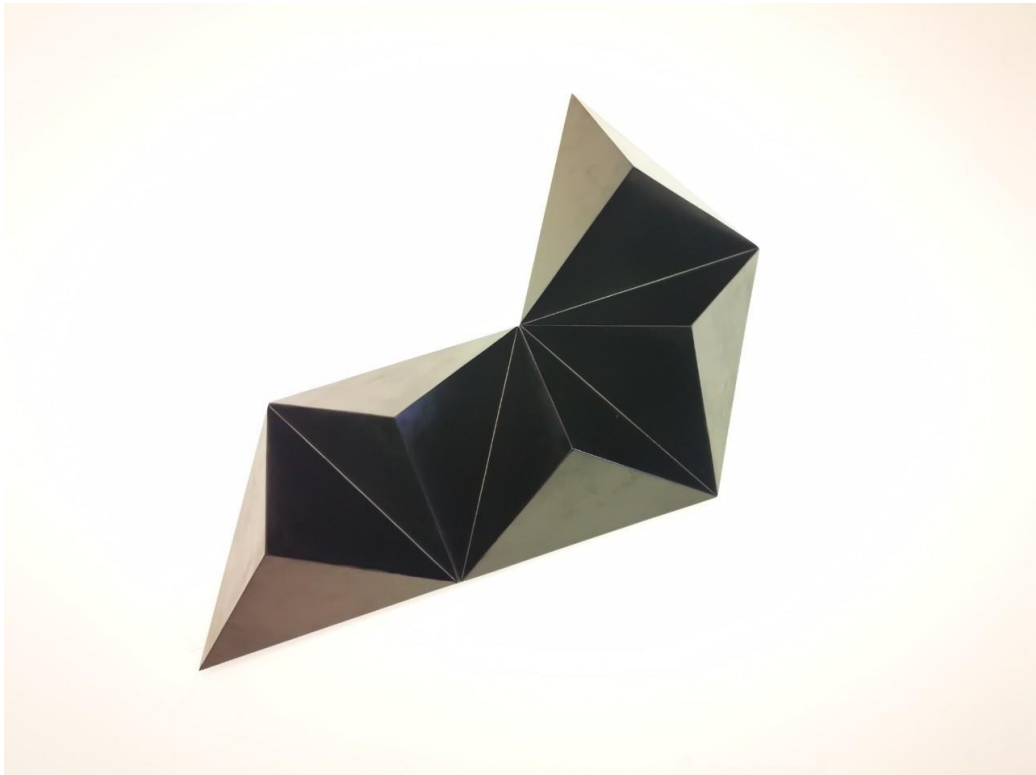

ภาพที่ 10

ภาพแสดงทิศทางของเส้นที่เกิดขึ้นในผลงาน ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

น้ำหนักของสี (Volume)

สีที่ปรากฏขึ้นมาในผลงานเป็นสีที่มาจากวัสดุ ไม่ได้ทำการย้อมหรือผสมขึ้น เพื่อให้สีนั้นแสดงผลทางเทคนิคและคุณค่าในงานให้ชัดเจน ซึ่งแสดงพื้นที่หรือภาวะต่างๆ ไปตามรูปทรง สีที่มาจาก ยางรักที่มีสีดำสนิท มีความมันวาว เงางามอันที่เป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นของวัสดุ คือ ยางรัก

ภาพที่ 11

ภาพแสดงค่าน้ำหนักของสีที่มีความเงางามด้วยวัสดุยางรัก
ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

รูปทรง (Form)

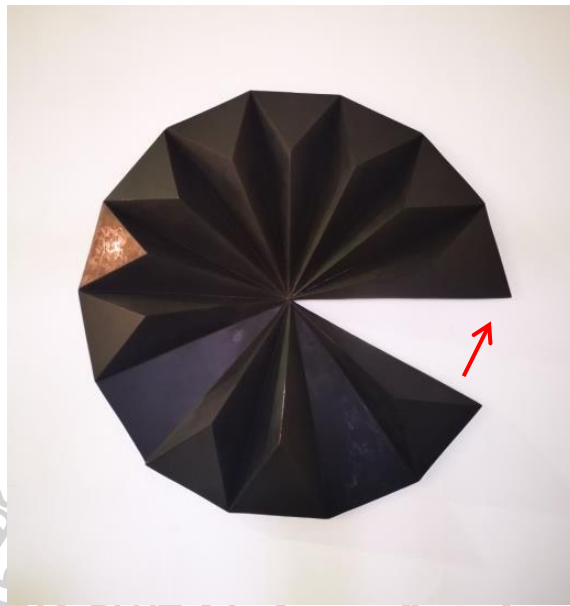
รูปทรงที่ประกอบกันขึ้นมา นั้น เป็นรูปทรงที่มีที่มาจากหลากหลายแหล่ง แต่ลดทอนคลี่คลายจนเป็นรูปทรงที่มีความเรียบง่ายมากที่สุด ในรูปทรงเรขาคณิต ที่เป็นหัวใจหลักในการสร้างสรรค์เมื่อนำรูปทรงเรขาคณิตมาเชื่อมโยงบนรูปทรงอิสระที่ต้องการนำเสนอ จึงทำให้เกิดระนาบต่างๆ เกิดความน่าสนใจและเกิดพื้นที่ว่าง ซึ่งได้แสดงเนื้อหาและความหมายของตัวเทคนิค

ภาพที่ 12 ภาพแสดงระนาบรูปทรงของผลงานทั้งหมดที่ประกอบกันขึ้นมาจากรูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงอิสระ ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

พื้นที่ว่าง (Space)

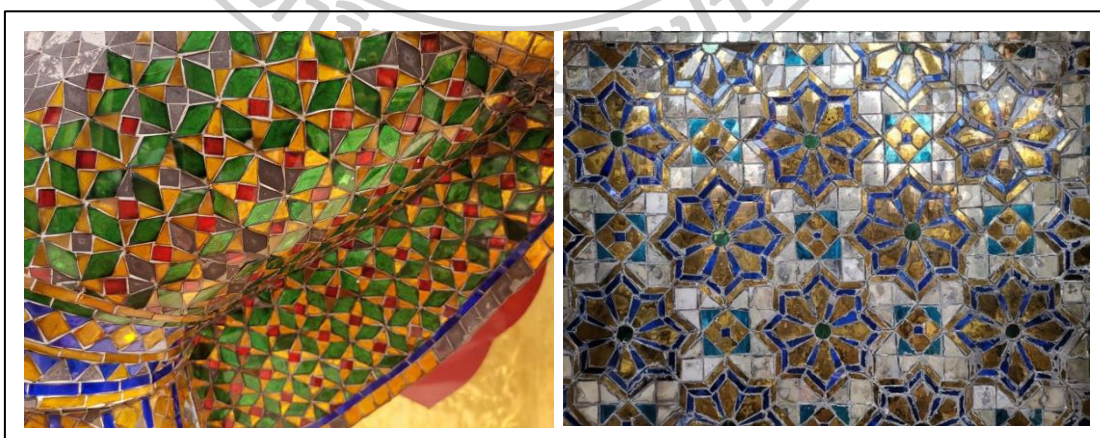
พื้นที่ว่าง คือ พื้นที่บนระนาบต่างๆ ที่ได้จากการกำหนดพื้นที่ของรูปทรงเรขาคณิต ที่คลี่คลายจากรูปทรงแบบไทยประเพณีที่นำเอาเส้นของโครงสร้างในรูปทรง และรวมไปถึงพื้นที่ภายนอกของรูปทรงซึ่งเกิดจากการจัดวางของกลุ่มงานที่ประกอบกันหลากหลายชิ้น เป็นพื้นที่ที่פקสายตาในการจัดวางรูปทรง

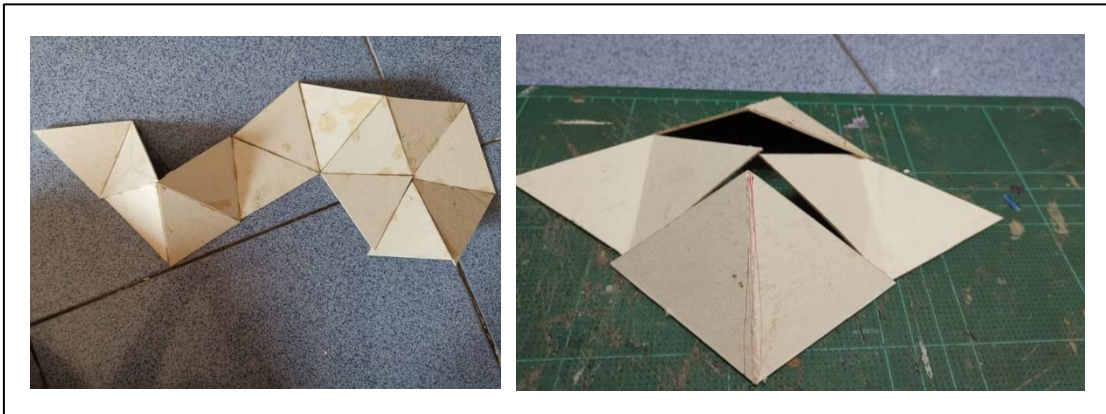
ภาพที่ 13 ภาพแสดงพื้นที่ว่าง ภายใน และภายนอก ของรูปทรง
ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

วิธีการและขั้นตอนในการสร้างสรรค์

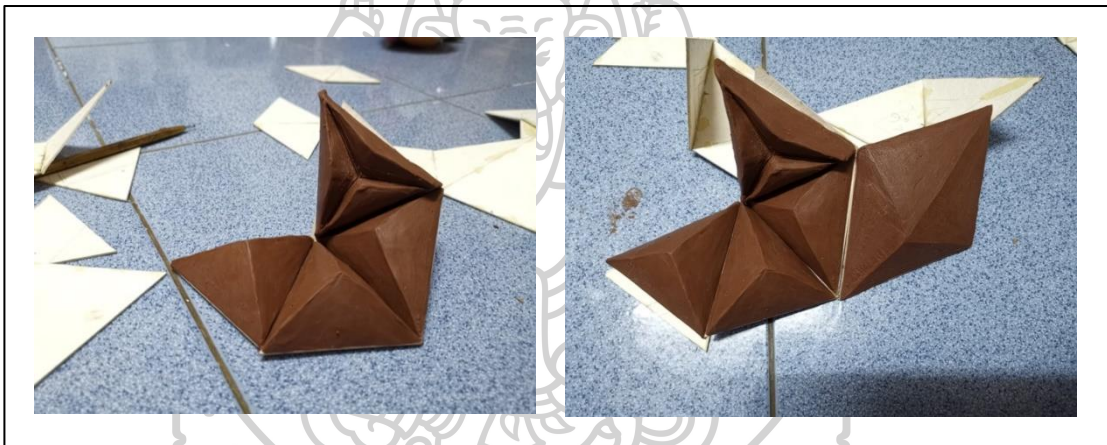
1. ศึกษาเรียนรู้ทดลองปฏิบัติและบันทึกภาพจากสถานที่ต่างๆ
2. ทดลองใช้วัสดุจริง หารูปทรงที่มีระนาบ ค้นหาความเป็นไปได้ระหว่างเทคนิควิธีการ หากอยู่บนระนาบที่ต่างกันสามารถแสดงความงามและความสมบูรณ์ ที่สอดคล้องไปด้วยกัน
3. ค้นหาวัสดุที่เหมาะสมกับการสร้างรูปทรงของระนาบเพื่อให้เกิดความคงทนแข็งแรงและสามารถผสมผสานร่วมกับงานเทคนิคช่างรัก
4. สร้างสรรค์ผลงาน โดยยึดตามแบบร่าง ทดลอง และวิเคราะห์ ปรับเปลี่ยนรูปทรงเพื่อความสมบูรณ์
5. นำयरักมาเคี้ยวจนเกิดความเหนียวตามที่ต้องการในการปฏิบัติงาน
6. เผากระดาษพริ้วเพื่อทำเป็นถ่านกะลา
7. นำถ่านกลามาตำด้วยครก บด และร่อนให้ได้ความละเอียดตามที่ต้องการ
8. นำสมุกจากการเผาและบด ถ่านกลามาผสมกับรักเป็น รักสมุกในการทำชิ้นงาน
9. นำมาทำชิ้นงานจนเกิดความหนา ตามที่ต้องการ
10. ขัดจนเกิดความเรียบเนียนตามที่ต้องการและทารักในขั้นตอนสุดท้ายเพื่อความเงางาม
11. วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในผลงาน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้น ระหว่างการปฏิบัติงาน
12. สรุปลงานในการสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลงานออกมาสมบูรณ์แบบตามการวางแผนในผลงานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

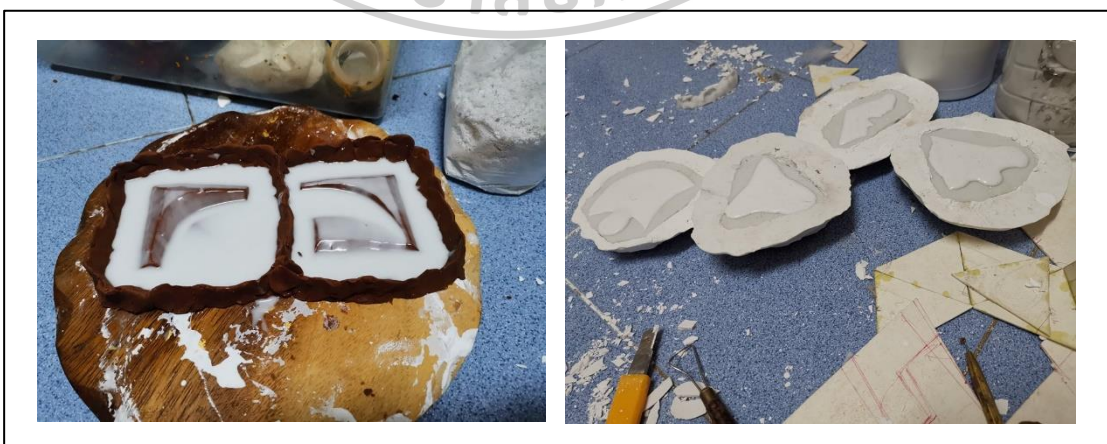
ภาพที่ 14 ภาพลวดลายจากงานประดับบนสถาปัตยกรรม วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

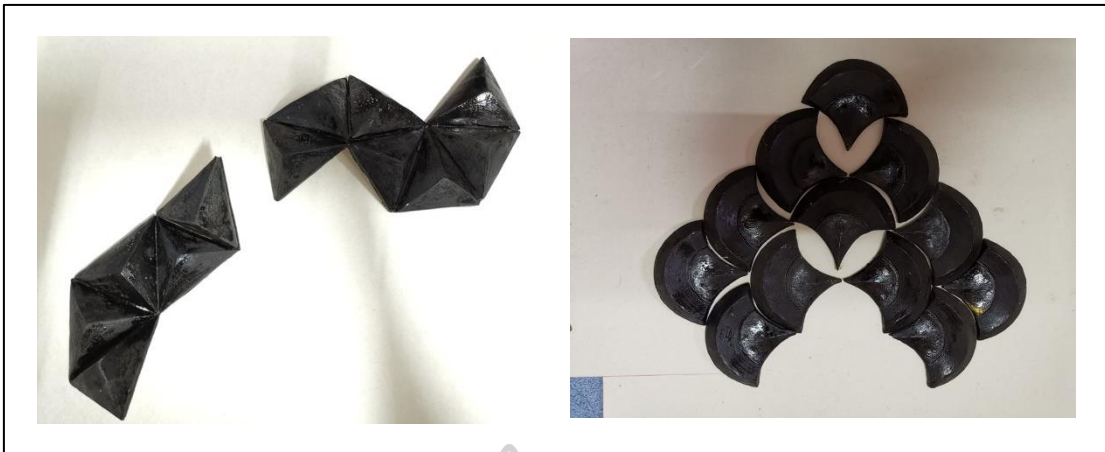
ภาพที่ 15 ภาพแสดงการทดลองหารูปทรงที่มีระนาบ ค้นหาความเป็นไปได้บนระนาบที่ต่างกัน เพื่อหารูปทรงที่สามารถแสดงความงามและความสมบูรณ์

ภาพที่ 16 ภาพแสดงการทดลองสร้างระนาบแบบนูนต่ำ เพื่อดูทิศทางและน้ำหนักของรูปทรง

ภาพที่ 17 ภาพแสดงการหล่อทำพิมพ์ปูนปลาสเตอร์เพื่อให้ได้จำนวนรูปทรงตามต้องการ

ภาพที่ 18 ภาพแสดงการค้นหาจังหวะลีลา ทิศทางของเส้น รูปทรงของระนาบเพื่อให้เกิดความงาม และสามารถผสมผสานรวมกับงานเทคนิคช่างรัก

ภาพที่ 19 ภาพแสดงการค้นหาจังหวะ ลีลา ทิศทางของทองบนระนาบ เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของรูปทรงที่สมบูรณ์

ภาพที่ 20 ภาพแสดงการนำถ่านกะลามาทำด้วยครก บด และร่อนให้ได้ความละเอียดตามที่ต้องการ

ภาพที่ 21 ภาพแสดงการกรองถ่านให้ได้ความละเอียดตามที่ต้องการ

ภาพที่ 22 ภาพแสดงการทาร์กด้วยแปรงผมนคนประมาณ 8-15 ชั้น ตามความพอใจ

ภาพที่ 23 ภาพแสดงการขัดด้วยเครื่องขัดและการขัดด้วยมือ (ขัดเพื่อให้พื้นผิวมีความเรียบขึ้น จนกว่าจะเกิดความพอใจและในการขัดขั้นสุดท้ายต้องใช้กระดาษทรายเบอร์ละเอียดที่สุด)

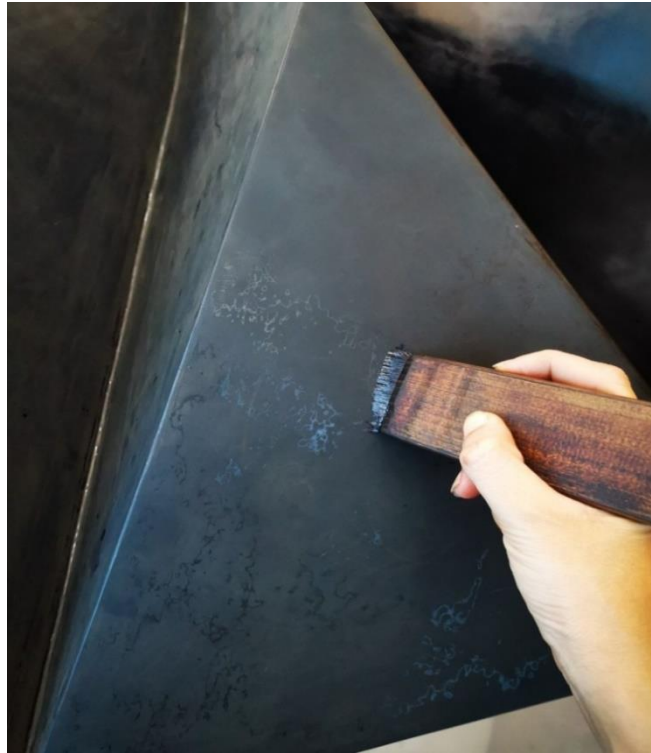
ภาพที่ 24

ภาพแสดงลักษณะการขัดแห้งและขัดเปียก

ภาพที่ 25

ภาพแสดงการถอนยางรักออกจากแปรงก่อนที่จะทาลงชิ้นงาน

ภาพที่ 26

ภาพแสดงการใช้แปรงผสมคนทาลงบนชิ้นงาน

ภาพที่ 27

ภาพแสดงความเงาวาวของพื้นผิวบนระนาบ

ภาพที่ 28 ภาพแสดงความเงาวาวของพื้นผิวบนระนาบ

อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์

1. ยางรัก
2. ผงถ่าน
3. ผงกะลา
4. เกรียง
5. กระดาษทราย
6. ครก
7. กะละมัง
8. แปรง
9. พู่กัน
10. ทองคำเปลว

ภาพที่ 29

ภาพแสดงวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์

อุปกรณ์ในการร่างแบบ

1. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ต่างๆ เช่น กล้องถ่ายภาพ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น
2. กระดาษชานอ้อย
3. คัตเตอร์
4. กาวร้อน
5. ดินน้ำมัน
6. ปูนปลาสเตอร์
7. เรซิน
8. สีโปว
9. สีสเปรย์
10. กระดาษทราย
11. ยางรัก

บทที่ 4

แนวทางและการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้เป็นการพัฒนาต่อยอดงานช่างรัก เป็นเทคนิคที่มาจากภูมิปัญญาของบรรพชน การใช้เทคนิคช่างรักในสมัยโบราณเป็นเพียงการนำไปใช้สอยในชีวิตประจำวัน เช่น การทำเพื่อเคลือบสิ่งของเพื่อรักษาเนื้อวัสดุเพื่อให้ใช้สอยได้ในระยะยาวและพัฒนาต่อยอด เพื่อใช้ในงานศิลปกรรม แรงบันดาลใจในวัสดุเทคนิคเหล่านี้คือสิ่งที่สำคัญต่อการสร้างสรรค์ เพราะสิ่งที่ต้องการนำเสนอด้วยเทคนิควิธีการนี้ มีนัยยะของเทคนิคและมีความหมายทางความรู้สึกคือ ผลสัมฤทธิ์ในการสร้างสรรค์ การใช้เทคนิคร่วมกับรูปแบบงานศิลปกรรมสมัยใหม่หรืองานร่วมสมัย โดยอาศัยแนวคิดเป็นตัวตั้งต้นในการสร้างสรรค์ มีโครงสร้างในการสร้างสรรค์โดยใช้รูปทรงเป็นสิ่งที่นำพาจินตนาการ และสื่อความหมายที่มุ่งเน้นในทางศิลปะมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผลงานมีองค์ประกอบในหลากหลายมิติ ทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานแก่ผู้ที่สนใจผลงานที่มีลักษณะของเทคนิควิธีการที่ใกล้เคียงกัน เพราะในปัจจุบัน เทคนิคช่างรักเป็นงานที่ไม่ได้พบเจอในชีวิตประจำวันทั่วไปแล้ว ด้วยมีวัสดุสมัยใหม่ที่ทำงานทดแทนอย่างรักที่หาได้ยากมากยิ่งขึ้น เพราะยางรักต้องอาศัยป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่มีต้นไม้ใหญ่ผลิดยางไม้เหล่านี้ ทั้งยังเป็นเรื่องที่ลำบากในการแสวงหาวัตถุดิบ อีกทั้งกรรมวิธีที่ยุ่ยากในการปฏิบัติ ยิ่งทำให้วัสดุอย่างรักเป็นวัสดุที่อาศัยเวลาและทุนทรัพย์ วัสดุอื่นๆ จึงเข้ามาทดแทนพื้นที่จากวัสดุธรรมชาตินี้ ด้วยโรงงานอุตสาหกรรมที่เน้นการผลิตเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อข้าพเจ้าย้อนกลับไปศึกษาการใช้เทคนิควิธีการ กลับยิ่งมองเห็นคุณค่าที่เป็นมรดกแม้จะต้องใช้เวลาในการสร้างสรรค์ที่ยาวนาน

การสร้างสรรค์ผลงานในระยะแรกเป็นการต่อยอดจากลายรดน้ำที่มีการใช้เทคนิคการทำพื้นรักและมีการเขียนลวดลายประกอบลงไปบนชิ้นงานเพื่อหาแนวทางต่างๆ และเมื่อผลของงานสัมฤทธิ์ก็ทำให้เห็นโอกาสทางการสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาต่อยอดตามลำดับ เมื่อเห็นแนวทางการสร้างสรรค์มากขึ้น จึงลดสัดส่วนในการเขียนลวดลายบนพื้นงานรักลง แต่ให้ความสนใจในเรื่องเทคนิคเป็นส่วนสำคัญ อีกทั้งสร้างสรรค์รูปทรงที่มีความหมายเพื่อให้ตอบสนองการพัฒนาผลงานทางด้านเทคนิควิธีการ เมื่อสำเร็จเป็นชิ้นงานแล้วจึงนำความคิดมาต่อยอดเพื่อหาความเป็นไปได้และนำแรงบันดาลใจจากลวดลายจิตรกรรมบนสถาปัตยกรรมจากศาสนาสถาน ทำให้เกิดรูปทรงใหม่ที่สอดรับไปกับแนวคิด โดยการคลี่คลายรูปทรงแบบไทยประเพณีและนำเอารูปทรงแบบเรขาคณิตที่เป็นลักษณะ

ศิลปะร่วมสมัยเข้ามาจัดการ เพื่อให้รูปทรงและแนวความคิดสอดประสานกัน เมื่อได้รูปทรงที่ต้องการแล้วจึงนำเทคนิควิธีการที่ได้ทดลอง จัดการเพื่อสร้างความเป็นไปได้และจับเทคนิคการสร้างสรรคเพื่อสังเกตและเก็บข้อมูลบันทึกเป็นงานทางวิชาการ พร้อมทั้งยังพัฒนาผลงานที่มากกว่าความเป็นชิ้นงาน โดยการเพิ่มพื้นที่ในการจัดการทางศิลปะ หรือการจัดวางในรูปแบบ อินสตอเรชั่น เพื่อให้ผลงานนั้นเป็นชุดของรูปทรงที่ได้บรรจุลงไปในพื้นที่ในการสร้างสรรค์ทางศิลปะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการนำเสนอจึงหยิบยกการจัดการทางศิลปะทั้งรูปทรง เทคนิค และพื้นที่เข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นการทดลองสร้างสรรค์ผลงาน ในหัวข้อ รักบนระนาบแปรผัน ที่การแปรผันนั้นอาจจะหมายถึงการเปลี่ยนแปลงรูปทรงที่เคยมี ความหมายที่ต้องการสื่อสาร หรือพื้นที่ที่ต้องการสร้างบรรยากาศของความรู้สึก ที่จะนำเสนอผลงานในขั้นตอนสุดท้าย

ระยะที่ 1 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559

ผลงานในระยะแรกของการศึกษา เป็นการทำงานที่ใช้เทคนิควิธีการเดิมจากผลงานลายรดน้ำ อันเป็นกรรมวิธีที่มีความชำนาญ แต่เมื่อต้องการการพัฒนาในผลงานจึงมุ่งเน้นการทดลองพื้นรักในลักษณะต่างๆ เพื่อให้เกิดจินตนาการในการสร้างสรรค์ และสอดคล้องไปกับลวดลายและรูปทรงผลงานในช่วงนี้ยังคง ลักษณะของศิลปะแบบ 2 มิติ แต่เน้นพื้นผิวที่มีลักษณะต่างๆ เมื่อได้ลงมือเขียนลวดลายลงไปก็เกิดผลต่างๆ เป็นที่น่าพึงพอใจ แต่การนำเรื่องราวมาใส่จำเป็นต้องศึกษาให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ทางด้านเนื้อหาที่ต้องใช้รูปทรงมานำเสนอเพื่อตอบสนองเล่าเรื่องราวต่างๆ เช่น เรื่องราวของกลองมโหระทึกที่ เป็นเครื่องดนตรีที่เรียกความอุดมสมบูรณ์ในพิธีกรรมทางความเชื่อ ในครั้งโบราณพื้นผิวน้ำกลองบรรจุรูปภาพของสัตว์ลวดลายทองต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น กบ ที่เปรียบเทียบกับเหมือนเสียงร้องเมื่อวันที่ฝนตกลงมาเพื่อการกสิกรรม ช้าง สัตว์ใหญ่ที่แสดงภาพของอำนาจพลังกำลังสิ่งเจ้าแห่งสัตว์ที่แสดงถึงอำนาจความยำเกรง นกยูงที่เป็นสัตว์ที่เป็นภาพแทนของพระอาทิตย์ที่สาดแสงลงมาให้พืชพรรณงดงาม ภาพยังใช้เส้นของคลื่นน้ำที่แสดงสายน้ำอันเป็นปัจจัยหลักแห่งความอุดมสมบูรณ์สิ่งเหล่านี้เป็นภาพของสัญลักษณ์ในงานศิลปกรรม ที่นำมาขยายเทคนิคการทำสมุกพื้นผิวและใช้เป็นเรื่องราวที่สอดคล้องไปกับการทำงาน

ภาพที่ 30

ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน สัญลักษณ์ความสมบูรณ์

ขนาด 200 × 200 cm.

เทคนิค เขียนลายรดน้ำบนพื้นรัก

ปีที่สร้าง 2559

ระยะที่ 2 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559

การทำงานในระยะนี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากการทำงานระยะแรกเนื่องด้วยผลงานชิ้นนี้ลดการเขียนลวดลายลงไป แต่มุ่งหาแนวทางในทางเทคนิคเป็นสิ่งสำคัญ และเน้นการสร้างรูปทรงใหม่ โดยการออกแบบและใช้วัสดุธรรมชาติในการขึ้นรูป เป็นลักษณะครึ่งวงกลมที่ผ่าออกเป็นรูปทรงคล้ายชามใบใหญ่ โดยให้ชุมชนของกลุ่มจิกรสาน ทางภาคเหนือเป็นผู้ช่วยในการสร้างสรรค์ ในการสร้างรูปทรงขึ้นมาจนสำเร็จ แล้วนำมาทำด้วยยางรักจนเกิดความหนาเป็นที่พึงพอใจ เป็นการเริ่มต้นที่จะหลีกเลี่ยงรูปแบบงานไทยประเพณี เพื่อคลี่คลายสู่งานเทคนิคที่ต้องการนำเสนอ โดยใช้มิติทางการสร้างสรรค์แบบร่วมสมัยเข้ามาแทนที่เกือบทั้งหมดของการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 31 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชิ้นที่ 2
ชื่อผลงาน ภายนอก-ภายใน
ขนาด 85 x 50 x 85 cm.
เทคนิค รักบนไผ่เสี้ย
ปีที่สร้าง 2559

ระยะที่ 3 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560

เมื่อประสบความสำเร็จจากการทดลองทำงานในการใช้รูปทรง จึงเริ่มนำเอาสิ่งที่ประทับใจในรูปทรงของลวดลายในจิตรกรรมบนสถาปัตยกรรม โดยการใช้เส้นของโครงสร้างที่ได้ลดทอนรายละเอียดและใช้รูปทรงเรขาคณิตเข้ามาตัดทอน คลี่คลาย และใช้ระนาบจากการประกอบรูปทรงต่างๆ มาเป็นรูปแบบในการทำงาน เมื่อได้รูปทรงองค์รวมทั้งหมดแล้วจึงมีการทดลองที่แตกต่างจากงานชิ้นก่อน โดยใช้เทคนิคการทาร์กถนอมเนื้อของวัสดุ และการใช้ทองคำเปลวปิดทับรูปทรงตามที่ต้องการแต่ไม่มีกรรมวิธีลายรดน้ำ แต่ใช้เพียงแค่การปิดทับรูปทรงที่เป็นจุดสำคัญในการสร้างสรรค์ เมื่อทำการสร้างสรรค์จนสำเร็จแล้ว ทำให้ได้รับผลของการสร้างสรรค์ ที่สามารถสร้างสุนทรียภาพแบบใหม่ขึ้นมา เกิดเป็นลักษณะของการใช้ทัศนธาตุที่น้อยลง

ภาพที่ 32 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชิ้นที่ 3
ชื่อผลงาน รักบนระนาบ
ขนาด 80 x 160 cm.
เทคนิค รักบนเรซิน
ปีที่สร้าง 2560

ระยะที่ 4 ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2563

ขั้นตอนการปฏิบัติ ผลงานวิทยานิพนธ์จะทำงานเป็นรูปทรงต่างๆ เป็นชุดหรือเป็นกลุ่มของรูปทรง เพื่อให้ผลงานร่วมกับพื้นที่ว่าง เป็นผลงานที่มีการจัดวางร่วมด้วยกับพื้นที่ ผลงานเริ่มต้นด้วยการหารูปทรงจากแรงบันดาลใจจากลวดลายต่างๆจากสถาปัตยกรรม ดาวเพดาน ลายประดับกระจก เมื่อนำรูปทรงที่เป็นแรงบันดาลใจมาทำแบบร่าง ด้วยการใช้เส้นของโครงสร้างที่นำมาเพียงแค่รูปทรงที่คลี่คลายนำมาประกอบบนระนาบที่แสดงความแตกต่างของรูปทรง จนเกิดรูปทรงใหม่และรูปทรงที่อิสระ เพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงที่เฉพาะตัวมากขึ้น การสร้างสรรค์รูปทรงขึ้นอยู่กับการจัดการ ที่เป็นชุดความคิดเพื่อนำมาประกอบและจัดการด้วยพื้นที่ต่างๆ เป็นสิ่งที่ค้นหาความพอดีในเรื่องของการนำรูปทรงที่แตกต่างกัน แต่สามารถเล่าเรื่องราวร้อยเรียงผลงานจนเกิดเป็นกลุ่มของรูปทรง และรูปทรงเป็นเสมือนเครื่องรองรับเทคนิควิธีการที่ต้องการนำเสนอให้ เกิดความหมายที่เทคนิควิธีการที่ใช้อย่างรักษาและเคลือบรูปทรง เป็นการรักษาทั้งวัสดุและรักษาเทคนิคกรรมวิธี ในผลงานชิ้นแรกจะเป็นลักษณะของงานที่ถูกวางแผนให้มีเพียงชิ้นเดียวแต่แสดงระนาบที่โดดเด่น เป็นมิติของรูปทรงเรขาคณิต ที่เกิดขึ้นในแนวทาง 2 มิติ เมื่อใช้รูปทรงสามเหลี่ยม ที่ประกอบกันในทุกด้านทั้ง ด้านหน้า ด้านกว้าง และในเรื่องของความสูง เส้นรอบด้านที่บรรจบกันเป็นการเรียงรูปทรงในมุมต่างๆ กันเป็นมิติที่หลากหลาย แต่นำพาให้รูปทรงเกิดความเคลื่อนไหว มีการจรดกันในจุดกลางของรูปทรงเพื่อนำสายตา และทำให้เกิดเป็นทิศทางที่กำหนดขึ้น

ผลงานที่จัดเป็นกลุ่มประกอบด้วยชิ้นงานทั้งหมด 3 ชิ้น เป็นรูปทรงที่มีขนาดแตกต่างกันเพื่อแสดงออกถึงทัศนธาตุในศิลปะ อันเป็นลักษณะที่ต้องการแสดงออก รูปทรงนั้นสร้างสรรค์ด้วยขนาดเล็ก และใหญ่แตกต่างกันแต่นำมาจัดวางกับพื้นที่แล้วย่อมเกิดการสมดุลของรูปทรง สิ่งที่สำคัญมากที่สุด คือการนำรูปทรงที่แตกต่างกันมา หาจุดเชื่อมโยงเพื่อรักษาความเป็นเอกภาพของรูปทรงอันเป็นความงามรูปแบบลักษณะใหม่ ซึ่งในเรื่องของเทคนิควิธีการนั้น ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปแต่ใช้กรรมวิธีที่ชำนาญ แต่ในกลุ่มรูปทรงนี้ ได้รับแรงบันดาลใจ มาจากลวดลายของดาวเพดาน อันเป็นรูปทรงของดอกไม้ที่สวยงามในทางอุดมคติ แต่ลดทอนรายละเอียด เพิ่มเติมในสิ่งที่ต้องการนำเสนอ คือ การใช้รูปทรงที่เรียบง่ายแต่เน้นรูปทรงไปในทางประติมากรรม นำเสนอแบบ 3 มิติ เพื่อเน้นรูปทรงให้สามารถถ่ายทอดได้ทุกมุมมอง

ภาพที่ 33

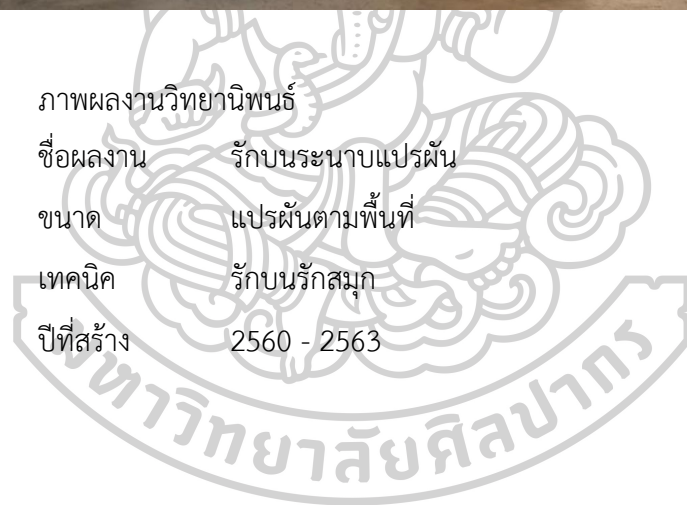
ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

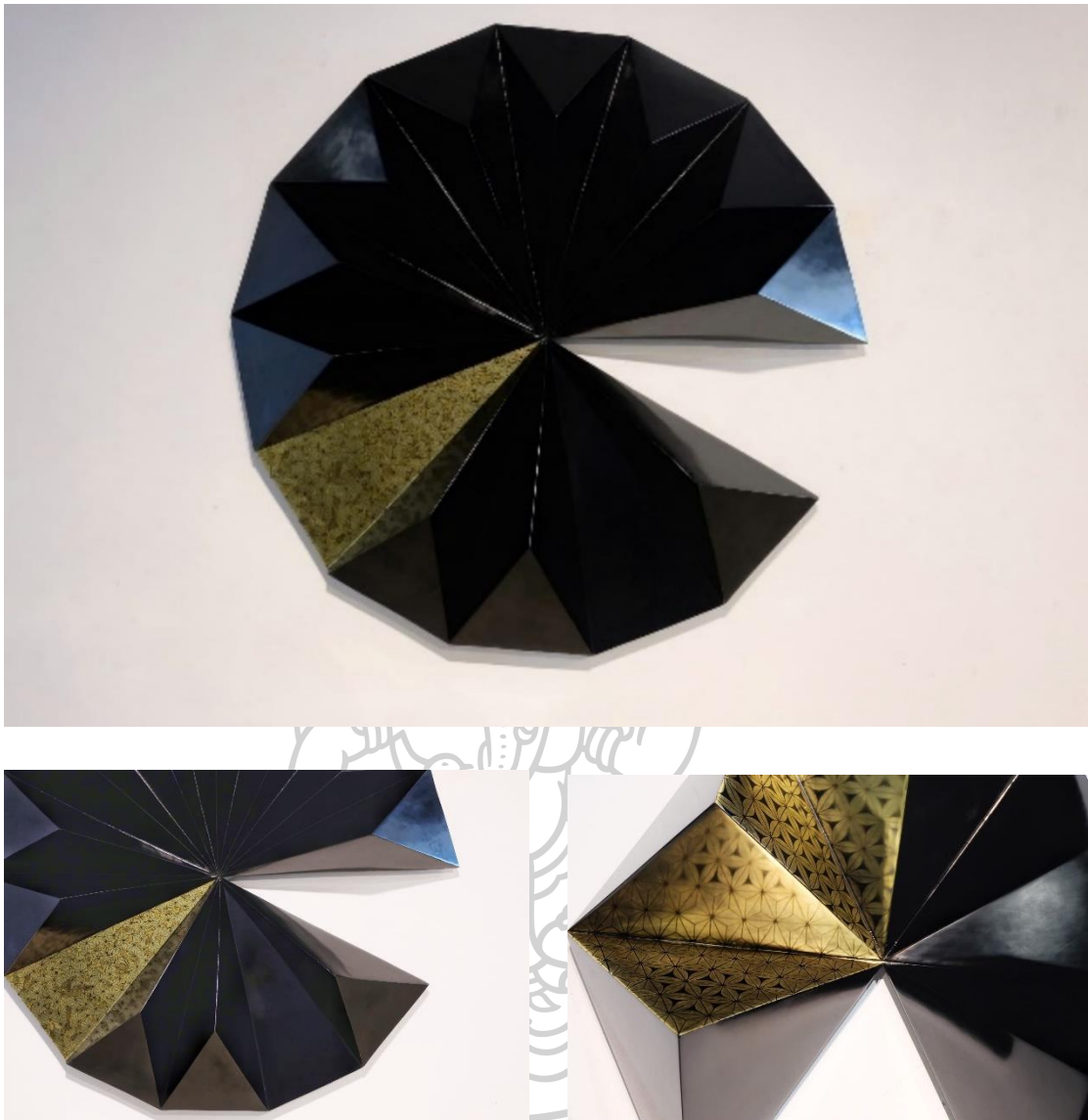
ชื่อผลงาน รักบนระนาบแปรผัน

ขนาด แปรผันตามพื้นที่

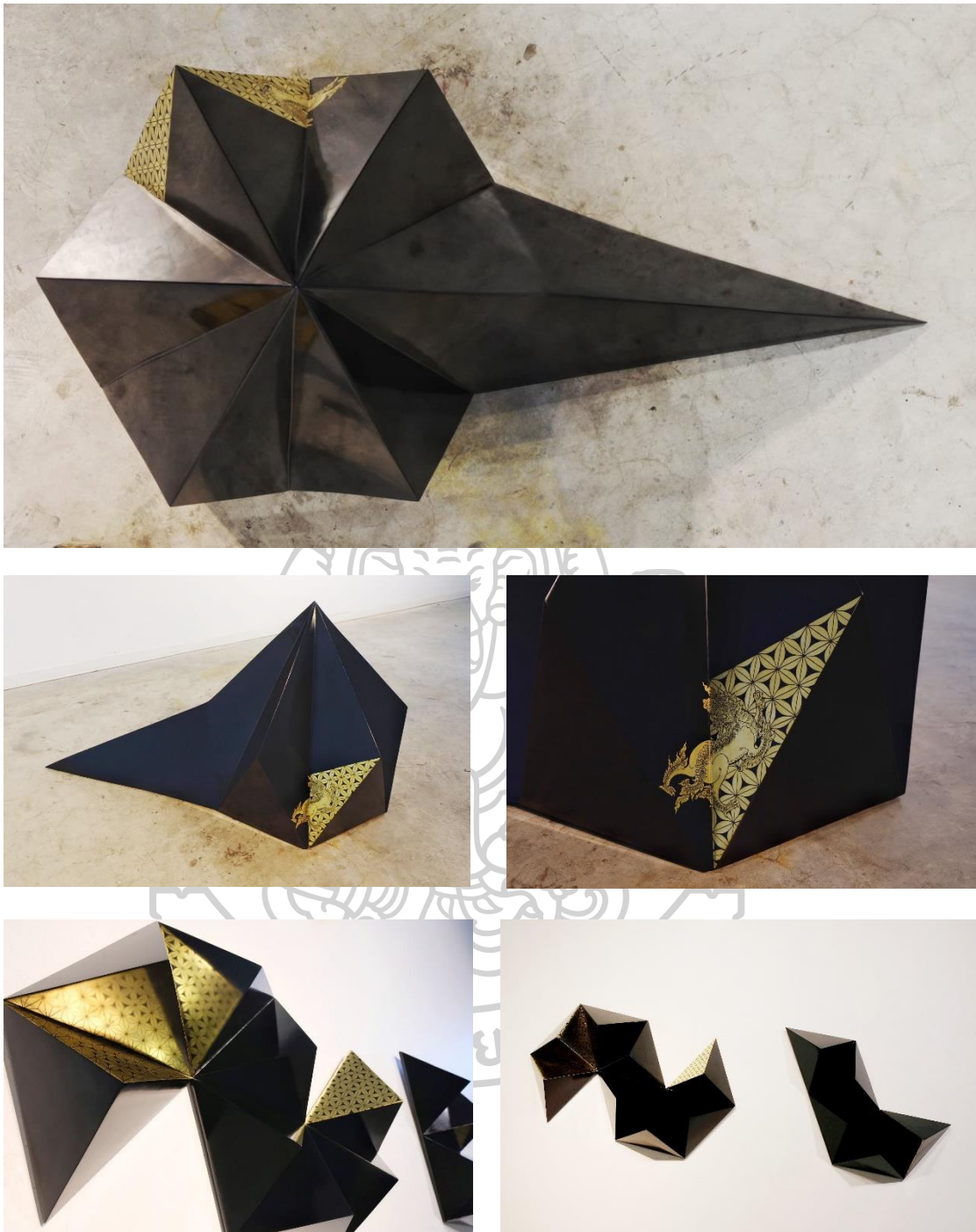
เทคนิค รักบนรักสมุก

ปีที่สร้าง 2560 - 2563

ภาพที่ 34 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์
 ชื่อผลงาน รักบนระนาบแปรผัน
 ขนาด แปรผันตามพื้นที่
 เทคนิค รักบนรักสมุก
 ปีที่สร้าง 2560 - 2563

ภาพที่ 35 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์
 ชื่อผลงาน รักบนระนาบแปรผัน
 ขนาด แปรผันตามพื้นที่
 เทคนิค รักบนรักสมุก
 ปีที่สร้าง 2560 - 2563

ด้านเนื้อหา แนวคิด และกระบวนการทางเทคนิค

เนื้อหาและแนวความคิดเป็นสิ่งที่ได้มาจากงานศิลปกรรมไทยโบราณมาทั้งหมด แต่แตกต่างกันต่อยอดความคิดสู่งานศิลปะร่วมสมัย ด้วยวิธีการแบบ Conceptual Art เป็นการใช้แนวความคิดที่มีต่อเทคนิควิธีการนำเสนอเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ต่อจากงานศิลปกรรมแบบประเพณี และต่อยอดสิ่งที่ต้องการนำเสนอในวิธีการจัดการของรูปทรง และความหมายที่มีต่อการทำงานศิลปกรรมไทย สุ่มิทธิใหม่ที่ขยายช่องทางการสร้างสรรค์ ไม่เพียงแค่รูปแบบแต่ขยายไปสู่แนวคิด กระบวนการสร้างสรรค์ และการใช้ความหมายของแนวคิดที่เป็นจุดเด่นในงานศิลปกรรมร่วมสมัยเข้ามาเพื่อประยุกต์ ในการจัดการศิลปะแนวจัดวาง เพื่อผสมผสานกระบวนการทางศิลปะหลากหลายแนวทางเพื่อเกิดผลจากการสร้างสรรค์ สู่วิธีใหม่ รูปแบบใหม่ และผนวกสิ่งที่ต้องการนำเสนอที่แตกต่างออกไปจากองค์ประกอบเดิม ที่เป็นขนบธรรมเนียม แต่ให้ผู้สร้างสรรค์มีอิสระในการทำงาน เพื่อให้การทำงานได้แสดงออกถึงผลงานที่ต้องการนำเสนอ ในรูปแบบที่ตั้งใจ ด้วยความหมายของเทคนิคงานช่างรักที่ ต้องการการถนอมรักษาคุณค่าของวัสดุให้ใช้ได้ยืนยาว การรักษานี้นำมาตีความในทางแนวความคิดในการรักษารูปทรงทางศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ หรือมองในอีกมุมคือการนำรักไปรักษาสิ่งต่างๆ ที่เป็นคุณค่าทางศิลปะนี้ไว้ตราบนาน เพราะยางไม้ชนิดนี้มีความพิเศษที่ใช้ธรรมชาติรักษา ความต้องการที่ศิลปิน ต้องการรักษา แนวคิดทางศิลปะ ที่มุ่งผสมผสานความเป็นสมัยใหม่และเก่าผนวกเข้าด้วยกัน สิ่งนี้จึงเป็นจุดที่สำคัญในการสร้างสรรค์ แม้ผลงานจะออกมาจากรูปทรงที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการเล่าเรื่องราวลงไปแต่ผู้สร้างสรรค์สามารถเผยให้เห็นมิติทางความคิดและได้ขยายไปสู่การจัดการด้านรูปทรงอื่นๆ ในอนาคต นี่อาจจะเป็นสิ่งสำคัญต่อการสืบสาน อนุรักษ์ไม่ต่างจากการทำงานศิลปกรรมโบราณ แต่ความห่วงหาพันถูกนำเสนอในรูปแบบของเทคนิควิธีการช่างรัก โดยการใช้การเคลือบให้อยู่ภายในเป็นการยึดอายุของวัสดุ และยึดอายุของเทคนิควิธีการนี้ให้หลากหลายไม่สิ้นสุด แม้จะไม่มีรูปแบบดั้งเดิมมาอยู่ในการสร้างสรรค์ แต่ใช้วิธีการต่อยอดเพื่อให้วิธีการได้ขยายพื้นที่ทางการสร้างสรรค์ ไม่ใช่เป็นเพียงเทคนิคเชิงช่าง แต่เป็นการนำเสนอวิธีการไปสู่สื่อที่เป็นสากลด้วยการทำพื้นผิวที่มีลักษณะที่พิเศษและแตกต่างกันไปตามความต้องการในการสร้างสรรค์ กรรมวิธีนี้เป็นสิ่งที่ผ่านการทดลองและเก็บสถิติไว้เพื่อเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า การทำงานศิลปะที่เปลี่ยนแปลงวิธีการและขั้นตอน เป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาและการทุ่มเทในการทำงาน แม้ผู้สร้างสรรค์จะได้รับกรรมวิธีโบราณจากหลากหลายที่มา แต่ก็ผ่านการดัดแปลงจนสำเร็จเป็นผลงานต้องใช้ปัจจัยต่างๆ มากมายในการสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ จากความเป็นไทย ครูช่าง และการศึกษาที่ทำให้ผลงานในชุดวิทยานิพนธ์นี้เป็นไปตามที่ต้องการ แม้ต้องใช้เวลาในการสร้างสรรค์ที่ยาวนานแต่ก็แลกมาด้วยผลงานที่สร้างเอกลักษณ์อันเป็นอัตลักษณ์ในการทำงานศิลปะ เกิดเป็นผลงานที่สร้างความภูมิใจในการทำงานศิลปะ เป็นส่วนเล็กๆ ในวงการศิลปะที่นำเสนอ

เทคนิคกรรมวิธีโบราณบนรูปทรงสมัยใหม่ จนเกิดเป็นกรรมวิธี องค์ความรู้เฉพาะตน ที่ได้เผยแพร่
ออกไปผ่านผลงานวิทยานิพนธ์

บทที่ 5

บทสรุป

การทำงานศิลปะในรูปแบบต่างๆ นั้นมีขั้นตอนกรรมวิธีที่แตกต่างกันไปตามความสนใจและประสบการณ์ ในส่วนของการทำงานสร้างสรรค์ในรูปแบบของข้าพเจ้า คือ การนำเอาผลงานศิลปกรรมไทยเป็นแรงบันดาลใจมาใช้เป็นเครื่องมือที่เริ่มต้นในทางสร้างสรรค์ การใช้วิธีการที่เป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์เป็นทั้งแนวความคิดและแนวทางในการทำงานศิลปะทำให้ผลงานนั้นมีกลิ่นอายจากงานศิลปกรรมไทย แต่เมื่อสร้างสรรค์ขึ้นมาแล้วก็ให้กลิ่นอายที่ผสมผสานความเป็นร่วมสมัยเข้ามาหลอมรวมจนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะตัว ทำให้การทำงานในครั้งนี้เป็นเครื่องมือในการสืบสานกรรมวิธี อนุรักษ์และสร้างสรรค์ ไปในขั้นตอนเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นวิสตุ กรรมวิธี วิธีคิดที่ต้องการการจัดการวัสดุที่แตกต่างแต่ผลสุดท้ายก็กลายเป็นรูปทรงที่เป็นผลงานร่วมสมัย แม้จะมีวิธีการแบบศิลปกรรมไทยโบราณทั้งหมด นี่เป็นสิ่งที่สำคัญของการทำงาน ส่งผลให้คุณค่าในงานศิลปกรรมไทยแสดงคุณค่า ไม่พบกับทางตันในการสร้างสรรค์ แต่พบประตูในการสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้นในรูปแบบงานศิลปะทั้ง แบบ 2 มิติ 3 มิติ และศิลปะแนวจัดวาง เพื่อทำให้เกิดมิติทางการสร้างสรรค์ใหม่ ส่วนนี้เป็นการต่อยอดที่สามารถสร้างสรรค์ไปได้อีกมากมาย องค์ความรู้จากงานศิลปะไทยนั้นได้แสดงคุณอันเป็นประโยชน์ ต่องานศิลปะในแนวทางต่างๆ หากมอยย้อนกลับมาศึกษาและสนใจในการเรียนรู้ในแนวทางศิลปะแบบประเพณี

ความหมายที่ได้มาจากเทคนิคที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว เป็นเรื่องราวของการเก็บรักษา วัสดุ และแทนวัสดุนั้นด้วยรูปทรงทางศิลปะที่ต้องการสื่อสารถึงเส้นโครงสร้างจากงานศิลปกรรมไทย ที่มาจากลวดลาย แม้ที่มาตั้งต้นจะมาจากศิลปกรรมไทยทั้งหมด แต่ก็สร้างรูปแบบสมัยใหม่ขึ้นมาเป็นโฉมหน้าใหม่ของงานศิลปะ ทำให้เห็นว่างานศิลปะร่วมสมัยหรือสมัยใหม่ก็ไม่จำเป็นต้องใช้แรงบันดาลใจหรือประสบการณ์ในปัจจุบัน แต่งานศิลปะร่วมสมัยหรือสมัยใหม่อาจจะนำเอากรรมวิธีเทคนิคโบราณมาประยุกต์ คลี่คลาย ตัดทอน แล้วเกิดมิติใหม่ทางศิลปะจนขยายรูปแบบไปไม่รู้จบ นี่อาจจะเป็นคำตอบที่เรียกได้ว่า ผลพวงทางศิลปะสามารถเปลี่ยนโฉมไปได้เสมอ ถ้ามีการวางขั้นตอนทางความคิดและการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ จะส่งผลให้การทำงานตอบสนองความคิดจากวิธีการเดิมไปสู่ผลงานที่ต้องการนำเสนอให้องค์ความรู้เผยแพร่ออกไป เพื่อแสดงคุณค่าของการผสมผสานความเก่าและความใหม่ เกิดเป็นความงามที่เป็นสากลมากยิ่งขึ้น ทำให้ผลงาน “รักบนระนาบแปรผัน” เป็น

เครื่องมือยืนยันในการปฏิบัติงานศิลปะ เป็นงานที่ส่งต่อแนวคิด และแรงบันดาลใจออกสู่สังคมได้มากยิ่งขึ้น มากกว่าเป็นแค่งานช่างในรูปแบบประเพณีโบราณ

รายการอ้างอิง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	อัจฉราภรณ์ กล้าเกลื่อน
วัน เดือน ปี เกิด	23 มกราคม 2534
วุฒิการศึกษา	- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยช่างศิลป์ ลาดกระบัง - ปริญญาตรี (ศิลปะไทย) คณะจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	40 หมู่ 7 ตำบลเคียนซา อำเภอกะเปอร์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ผลงานตีพิมพ์	2559 - ร่วมแสดงงาน “นิทรรศการให้” เราให้เขา-เขาให้เรา นิทรรศการศิลปะโดย ธนกร ศิริรักษ์ (ร่วมกับมิตรอีก 18 คน) ณ บ้านเลขที่ 9 ซอยอารีย์สัมพันธ์ 8 2558 - ร่วมแสดง ศิลปกรรมกรุงไทย ครั้งที่ 1 ประจำปี 2557 ณ หอศิลป์กรุงเทพ - ร่วมแสดงงานนิทรรศการ จิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 37 ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ - ร่วมแสดงผลงานในโครงการค่ายเยาวชนสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ครั้งที่ 6 - ร่วมแสดงงาน Art Thesis Exhibition 2014 โดยนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร - ร่วมแสดงงานบริจาคนงาน โครงการพระดาบส จังหวัดชายแดนภาคใต้ “โครงการ คำพ่อสอน” เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล สมทบทุนการศึกษา โรงเรียนพระดาบส จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ ศูนย์ศิลปะ ฮอฟ อาร์ท ถนนสุขุมวิท ห้องจัดนิทรรศการ 2557 - ร่วมแสดงงาน Zodiac ศิลปกรรมช่างเผือก ณ หลังแรกบาร์ กรุงเทพฯ - ร่วมแสดงงานนิทรรศการ จิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 36 ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ, กรุงเทพมหานคร - ร่วมแสดงงานนิทรรศการ สูดวิสัย ศิลปินกลุ่ม 3+2=1 ณ ห้องนิทรรศการ ชั้น 2 Browsugar, กรุงเทพมหานคร

2556

- ร่วมแสดงงานศิลปกรรม “ต้นโพธิ์” โดยคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมกับ INDIAN CULTURAL CENTRE BANGKOK 2556

- ร่วมเขียนปฏิทินภาพชุดจิตรกรรมพระราชพิธี 12 เดือนของบริษัท กนกสิน 2555

- ร่วมแสดงงาน THAI ART EXHIBITION 36 year Anniversary Thai Art Department ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ 2552

- เข้าร่วมโครงการสร้างจิตสำนึกพัฒนานักเรียนนักศึกษาแกนนำป้องกันยาเสพติด ณ หอประชุมสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม 2551

- เข้าร่วมกิจกรรมการประกวดวาดภาพศิลปกรรมหัวข้อ “วิถีชีวิตชาวพุทธ” วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 2558

รางวัลที่ได้รับ

- รางวัลที่ 3 เหรียญทองแดงบัวหลวง ประเภทจิตรกรรมไทยแนวประเพณี จิตรกรรมบัวหลวงครั้งที่ 37 มูลนิธิธนาคารกรุงเทพ ณ หอศิลป์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

- พุทธส่งเสริมการศึกษาศิลปะ เมทินี ชารวณิชกุล

2557

- รางวัลที่ 3 เหรียญทองแดงบัวหลวง ประเภทจิตรกรรมไทยแนวประเพณี จิตรกรรมบัวหลวงครั้งที่ 36 มูลนิธิธนาคารกรุงเทพ ณ หอศิลป์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

2553

- รางวัลชมเชย ประเภทองค์ประกอบ การประกวดศิลปกรรมนักเรียน นักศึกษา ประจำปี 2553 วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

- รางวัลที่ 2 ประเภทศิลปะไทย การประกวดศิลปกรรมนักเรียน นักศึกษา ประจำปี 2553 วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2552

- รางวัลที่ 1 ประเภทสถาปัตยกรรม การประกวดศิลปกรรมนักเรียน นักศึกษา ประจำปี 2552 วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2549

- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับประเทศในการแข่งขันวาดภาพ
จินตนาการทางวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องในวันสัปดาห์
วิทยาศาสตร์แห่งชาติ องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

- รางวัลที่ 3 ศิลปกรรมเด็กและเยาวชนฟิลิปปส์ ครั้งที่ 23 ประจำปี 2548
บริษัท ฟิลิปปส์อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด

-รางวัลที่ 2 การประกวดภาพวาดตราไปรษณียากรประเภทนักเรียน
ประจำปี2549

-รางวัลชมเชย ศิลปกรรมเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 1 สถาบันบัณฑิต
พัฒนศิลป์ กรมศิลปากร

-รางวัลที่ 3 การประกวดภาพวาด “84 ปี ยุวกาชาดไทย” สำนักยุวกาชาด
สภากาชาดไทย

2548

- รางวัลดีเด่นการประกวดศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ประกาศนียบัตร
เกียรติคุณศิลปประสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี โตชิบา
ครั้งที่ 17

- รางวัลชนะเลิศ โล่พระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยาม
บรมราชกุมารี PURE LOVE MEDIA CONTEST 2005 “สื่อดี สื่อรัก
บริสุทธิ์” สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศ
ไทย)

-Fourth Prize The 18th International Children Painting
Competition on The Environment 2005